

Բաժանորդագիրն կԱՆՈՒՆԻՔ թուրքիոյ համար տարեկան 50 ղրշ, Ռուսիոյ համար 5 ռուբլի, ուրիշ երկիրներու համար 12 ֆր:

Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդագրու- թիւնք եւս կ'ընդունուին:

Գաւառներէն Օսմանեան նամակադրոշմ կ'ընդունուին՝ 1 ղրշ.նոցը 34 փարայի հաշ-ւով, կամ 100 ղրուշի փոխարէն 115 ղրշ:

ԵԱՂԻԿԻ վերաբերեալ ամէն գործի համար գիմեւ

Առ Տնօրէն-Հրատարակիչ
ՅՈՎՆԱՆ Գ. ՓԱԼԱՍԱՇԵԱՆ
Պոլիս, Պաշէ-Կաթու, Թաշխան, քիւ 50

ԾԱՂԻԿ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

درعليه ده بفتح قوسنده طاش خاندہ
• نومروده « زاغيك » غزته سی مدیری
بالاقاشيان حوونان

S'adresser à
HOVNAN PALACACHIAN

Directeur du journal arménien «Dzaghik»,
Rue Bahtché-Kapou, Tach Han, 50
CONSTANTINOPLE

40 փարա

Ազգային, Քաղաքական եւ Գրական

40 փարա

ՆՈՐ ԵՐԶԱՆ — Բ. ՏԱՐԻ. ԹԻԻ 27

ՇԱԲԱԹ

18 ԱՊՐԵԼ 1892

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չորեքշաբթի աւուր ուսական չո-
գենաւով մայրաքաղաքէս մեկնեցան
դէպ յէջմիածին՝ Ռոստոմիոյի Հոգե-
ւոր հովիւ Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս
Դիմաքսեան եւ թեմին աշխարհական
պատգամաւոր Մեծ. Տոբթէօր Յակոբ
էֆէնտի Նէվրուզեան, Ագրիանուպոլսոյ
Առաջնորդ Գեր. Մեսրոբ եպիսկոպոս եւ
թեմին աշխարհական պատգամաւոր
Մեծ. Մաքսուտ էֆ. Սանտալճեան,
Զմիւռնիոյ Առաջնորդ Գեր. Ներսէս
Ծ. վարդապ. Ասլանեան եւ թեմին աշ-
խարհական պատգամաւոր Գարեգին է-
ֆէնտի Փափագեան, եւ Երզնկայի Ա.
առաջնորդ Գեր. Յովհաննէս Ծ. վարդապ.
Արշարունի:

Իսկ այս աւուր աւստրիական չոգե-
նաւով կը մեկնին Երուսաղէմայ եկեղե-
ցական պատգամաւոր Գեր. Սահակ ե-
պիսկոպոս Խապայեան եւ աշխարհական
պատգամաւոր Մեծ. Յարութիւն էֆ.
Թորոսեան, Կեսարիոյ Առաջնորդ Գեր.
Տրդատ Ծ. վարդապ. Պալեան եւ թեմին
աշխարհական պատգամաւորը Մեծ.
Յովհաննէս էֆ. Մոստիլեան, Ռումա-
նիոյ Հոգեւոր Հովիւ Գեր. Գէորգ Ծ.
վարդապ. Երէցեան՝ Ռումանիոյ եւ Պու-
կարիոյ Հայոց կողմանէ, Նիկիոյի Ս.
առաջնորդ Գեր. Ստեփաննոս եպիսկոպոս
Յովակիմեան եւ աշխարհական պատգա-
մաւոր Հաճի Գասպար էֆ. Տ. Գաս-
պարեան, Կ. Պոլսոյ թեմին եկեղեցա-
կան պատգամաւորը Գեր. Մաղաքիա
եպիսկոպոս Օրմանեան, Գէօթաիոյ Ա.
առաջնորդ Գեր. Պօղոս Ծ. վարդապետ
Խօլտամեան եւ աշխարհական պատգա-
մաւոր Մեծ. Անտօն էֆ. Աշառեան,
Եւդոկիոյ Առաջնորդը Եղիշէ վարդա-
պետ Այվազեան, Եգիպտոսի Առաջնոր-
դը Գեր. Գէորգ Ծ. վրդապ. Իւթիւճեան:

Պոլսոյ թեմին աշխարհական պատ-
գամաւորը Մեծ. Տիգրան էֆ. Կիւ-
միւշէրտան որ միանգամայն Պրուսայի

եւս աշխարհական պատգամաւորն է,
մեկնեցաւ ամենէն առաջ, անցեալ շա-
բաթ օր:

Երզնկայի աշխարհական պատգա-
մաւոր Մեծ. Համբարձում էֆ. Լէվի-
եան եւ Եւդոկիոյ ու Ամասիոյ միացեալ
վիճակաց աշխարհական պատգամաւոր
Մեծ. Կարապետ էֆ. Փափագեան Տը-
րապիզոն ուղեւորած են, ուսկից պիտի
նստին չորեքշաբթի օր մայրաքաղաքէս
մեկնող Ազօն չոգենաւը՝ միանալու հա-
մար նոյն չոգենաւուն մէջ գտնուող
միւս պատգամաւորաց:

Լիմ եւ Կտուց անապատներու վա-
նահարճ՝ կարեւոր զբաղմանց պատճա-
ռաւ չկրնալով բացակայիլ իրենց վան-
քերէն, կաթողիկոսական ընտրութեան
մասնակցելու համար իրենց կողմանէ ե-
կեղեցական պատգամաւոր ընտրեալ են
Արթ. Տ. Բարթոլոմէոս վարդ. Տիւր-
եան: Իսկ երկու վանքերու ժողովրդոց
կողմանէ ընտրեալ 40 պատգամաւորաց
39ին քուէովը աշխարհական պատգա-
մաւոր ընտրուեալ է Մարկոս էֆէնտի
Նաթանեան: Սոյն ընտրութիւն պաշտօ-
նապէս տեղեկագրուելու է ի Պատրիար-
քարան: Արթ. Տ. Բարթոլոմէոս վար-
դապետ եւ Նաթանեան էֆ. ապրիլ 13
ին մեկնեալ են վանէն ի Ս. Էջմիածին:

Վանայ Պատրիարքական Փոխանորդ
Գեր. Յովսէփ Ծ. վարդապետ Այվազ-
եան եւ Սղերդի Պատր. Փոխանորդ Գեր.
Խորէն վարդ. Շահնազարեան՝ իբրեւ ե-
կեղեցական պատգամաւոր իրենց վիճա-
կին՝ անձամբ Էջմիածին պիտի երթան
մասնակցելու կաթողիկոսական ընտրու-
թեան:

Գաւառներէն կան ընտրեալ ուրիշ
պատգամաւորներ եւս, բայց թէ ա-
սոնցմէ ո՞րոնք պիտի երթան ընտրու-
թեան մասնակցելու, գեւ որոշապէս
չէ գիտցուած:

Իսկ արտասահմանեան ուրիշ թեմե-
րէ կաթողիկոսական ընտրութեան մաս-
նակցելու համար յէջմիածին պիտի եր-
թան հետեւեալք:

Թիֆլիսէն՝ Առաջնորդ Գեր. Մամբրէ
եպիսկոպոս Սանասարեան եւ աշխար-
հական պատգամաւոր Պ. Աբգար Յով-
հաննէսեան կամ նորա փոխանորդը Պ.
Սպանդար Սպանդարեան:

Երեւանէն՝ Թեմակալ Գեր. Դրիգոր
եպիս. Գառնակերեան եւ աշխարհական
պատգամաւոր Պ. Ռուբէն Զալալեան
կամ նորա փոխանորդը Պ. Վարդան Ե-
ղիազարեան:

Շուշիէն՝ Առաջնորդ Գեր. Կարապետ
եպիսկոպոս Այվազեան եւ աշխարհական
պատգամաւոր Պ. Ներսէս Աթաբէկեան
կամ նորա փոխանորդը Պ. Բալաբէգ
Մելիք Ղարապէտեան:

Աթաբէկեանէն՝ Առաջնորդ Գեր. Գէ-
որգ եպիսկոպոս Սուրէնեան:

Հնդկաստանի եւ Նոր-Ջուղայու կող-
մանէ՝ Նոր Ջուղայու Ս. Փրկչեան
միաբաններէն ծերունազարդ վարդա-
պետ մը:

Իսկ Կարսի եւ Ապրտականի Առաջ-
նորդաց եւ աշխարհական պատգամաւո-
րաց, ինչպէս եւ Նոր Նախիջևանու եւ
Աթաբէկեանու աշխարհական պատգա-
մաւորաց մասին գեւ լուր չկայ:

— Ս. Պատրիարք Հայրն իւր պատ-
գամաւորին հետ Էջմիածնայ Սինօդին
կը զրկէ Կոնստանդնուպոլսոյ Սինօդին
կը ներկայացունէ Թուրքիոյ թեմօրէից ե-
կեղեցական եւ աշխարհական պատգա-
մաւորներն յակաւնէ յանուանէ, թէ՛ զա-
նոնք որք կ'երթան անձամբ մասնակ-
ցիլ, թէ՛ զանոնք որք իրենց քուէն ու-
րիշ պատգամաւորի տուած են եւ թէ՛
զանոնք որք իրենց քուէն գրաւոր պի-
տի հաղորդեն, եւ ընտրեալ պատգա-
մաւորաց՝ իրենց թեմերուն օրինաւոր
ներկայացուցիչներ լինելու հաստատե-
լով, բարեմաղթութիւններ կ'ընէ վասն
բարեյաջող ընտրութեան ամենայն Հա-
յոց Հայրապետին:

— Մեզ կը հաւաստեն թէ, Սերաս-
տիոյ Առաջնորդին կողմանէ կարգեալ
եկեղեցական պատգամաւորը ո՛չ թէ
Էջմիածնայ Նահապետ արեղան է, այլ

Սերաստիոյ Առաջնորդարանի նահապետ արեղայն :

— Ի Պոլիս բնակող Կարապետ էֆ. Մուրատեան Չմկածագէն և Մկրտիչ էֆ. Եկաւեան Տիգրանակերտէն աշխարհական պատգամաւոր ընտրուելու են :

— Պայրամը ընտրուելու համար Ս. Պատրիարք Հայրն՝ ընկերակցութեամբ Բաղ. Ժողովոյ Ատենապետ Վըսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի՝ երէկ առաւօտ Կայս. պալատ երթալով, ընդունուեցաւ Վսեմ. Հաճի Ալի պէյի կողմանէ, յետոյ ընտրուողական այցելութիւններ տուաւ նաև Բարձր. Մեծ Եպարքոսին և բոլոր նախարարաց :

— Նոր-Իսաի մէջ կը կարգամբ. — «Շարունակ ստանում ենք մարտի 8ի ընտրութեան առթիւ համակրական նամակներ, մինչեւ անգամ մեր երկրից դուրս շատ հեռուէր քաղաքներից և Այդ նամակները չենք տպում, բայց նրանց ընթերցումը մեզ մեծ գոհութիւն է պատճառում և այդ նրա համար, որովհետև այդ նամակների մէջ յայտնած մտքերից և համակրական զգացումներից մենք տեսնում ենք որ մեր եկեղեցւոյ շահերի գիտակցութիւնը կենդանի է մեր ժողովրդի մէջ և ամէն տեղ էլ ցիր և ցան եղած, զգացող և մտածող հայերը լիովին ըմբռնում են ազգային եկեղեցւոյ անփոփոխ գոյութեան պահպանութեան նշանակութիւնը : Ազգային եկեղեցւոյ մեծ նշանակութիւնն ըմբռնող հայերը չէին կարող չարտայայտել իրենց ուրախութիւնը մարտի 8ի ընտրութեան առթիւ, որովհետև այս յաղթանակը տանողը այս կամ այն կուսակցութիւնը կամ անձնաւորութիւնը չէ, այլ եկեղեցին է : »

— «Ծաղիկ» ի 24 և 25 թուոց մէջ հրատարակեալ՝ Աստէրխանի Առաջնորդ Գեր. Գէորգ եպիս. Սուրենեանցի կենսագրութեան մէջ մոռացմամբ դուրս մնացած է հետեւեալ հատուածը.

« 1885ին Կովկասու Հայ վարժարանաց խնդրոյն ժամանակ, Երևանի Հայ ազգի քաղաքապետը՝ քանի մը նշանաւոր Հայոց հետ ժողով կազմելով՝ պատգամաւորութիւն մը կը զրկէ Առաջնորդ Սուրենեանց Սրբազանին, համոզելու համար որ ուսումնարանները կառավարութեան յանձնէ. սակայն Ն. Սրբազնութիւն՝ պարսաւելով այդ պատգամաւորութեան ընթացքը՝ ինքը կը փութայ յէջմիածին, իւր կողմանէ աւելի ոյժ տալու համար Սինդիկին : Այս դէպք հրատարակուած է նաև 1885ի Մասիսի 809^{րդ} երեսին մէջ : »

— Ազգ. Պատրիարքարանի որոշմամբ, Պատրոյի վիճակաւոր քահանայ Արք. Տ. Վահան Հայրը Պաղտատի առաջնորդական տեղապահ ընտրուելու է :

— Պրուսայի Առաջնորդ Գեր. Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազան Արքեպիսկոպոս Չամչեան՝ հետն ունենալով իւր Փոխանորդն Գեր. Տ. Արիստակէս Ծ. վարդապետ Վանքեան՝ կիւրակէ երեկոյ Կայս. պալատ դնաց ընթերիքի, և Ա. սենեկապետ Վսեմ. Հաճի Ալի պէյի կողմանէ ընդունուելով, այս առթիւ արժանացաւ Կայս. մեծարանաց :

— Տնտես. Խորհուրդն երեքշաբթի օր զբաղեցաւ ազգային հաստատութեանց ու կալուածոց, ինչպէս նաև մայրաքաղաքի եկեղեցեաց ումանց հաշուական ու կտակային խնդիրներով :

— Ի Մոսկուա, 36 տարեկան վախճաններ է երիտասարդ լեզուագէտ Սարգիս Սարգսեանց : « Իր համալսարանական ուսումը աւարտելուց յետոյ, հանգուցեալը յայտնի եղաւ Հայ հասարակութեանը թէ՛ որպէս գրող-լեզուագէտ և թէ՛ որպէս ուսուցիչ : Նա ուսուցչի պաշտօն է վարել նախ էջմիածնի ձեմարանում և ապա Ռուսաստանի Բրիտանի քաղաքի գիմնազիոնում : Այժմ նա ուսուցիչ էր Լազարեան ճեմարանում : Նրա գրաւոր աշքի ընկնող աշխատանքը «Ազգութեան բարբառ»-ի հետազոտութիւնն է : Հանգուցեալն աշխարհաբար լեզուի մշակողներից մէկն էր : »

— Կայս. Իրաւագիտական վարժարանի այս տարւոյ Հայ շրջանաւարդ են՝ Գաբրիէլ Նաթանեան, Գէորգ Մէլիտոսեան, Դաւիթ Տէր Մովսէսեան, Զաքար Գուգուսեան, Համբարձում Փէմպէսեան, Ղազարոս Պէղազեան, Մկրտիչ Կէօլեան, Յարութիւն Գայսէրեան, Յովհաննէս Պառաւեան, Յովհաննէս Պիւլպիւլեան, Նիկողոս Փանոսեան, Պետրոս Գարայեան, և Քէրովքէ Սէթեան էֆէնտիք :

— Նոր-Իսաի կ'իմանամք թէ, Մոսկուայի համալսարանի ուսանողներէն ռուս երիտասարդ մը, Պ. Վեսելովսկի, ո'չ միայն լուրջ կերպով կը պարապի եղեր Հայ գրականութեամբ, այլ և գրեր է ռուսահայոց թատրոնի պատմութիւնը և սկսեր է հրատարակել ռուս ամսագրի մը մէջ :

— Ազնուաշուք Էսաեան եղբարք մէկ օրինակ տարեկան «Ծաղիկ» նուիրեցին Կեսարիոյ Ժառանգաւորաց վարժարանին :

— Կեսարիոյ Կիւմիւշեան վարժարանի սանուք ընկերութիւն մը կազմած են՝ վարժարանին 500 աշակերտներէն 300 աղքատ աշակերտաց դասագրքերը հայթայթելու և միանգամայն վարժարանին մէջ մատենադարան մը ունենալու նպատակաւ : Վարժարանին Տեսչութիւնը կը խնդրէ մեզմէ «Ծաղիկ»-ի միջոցաւ հրաւեր կարդալ հեղի-

նակաց, գրաւաճառաց կամ տպարանատեարց որ հաճին իւրեանց երկերէն մէկ մէկ օրինակ յղել հետեւեալ հասցէիւ. Սանուք ընկ. Կիւմիւշեան վարժարանին Կեսարիոյ :

— Բագուէն Հայուհի մը հետեւեալը կը գրէ Թիֆլիսի թերթի մը. «Այստեղի մի մեծ առևտրական տուն՝ Արաֆէլեան և Մ. Կաճկաճեան, որոց մանուֆակտուրային խանութը Բագուի մէջ առաջինն է համարվում, իր բազմաթիւ հայ գործակատարների համար հիմնել է կացարան, որին կից բացել է և գրադարան, մոտաւորապէս 200 հատոր Հայոց, Ռուսաց և եւրոպական ամենաընտիր հեղինակութիւններից բաղկացած : Առևտրական տան տէրէրը չբաւականանալով իրանց գործակատարների մոտաւոր զարգացման մասին հոգալով, հոգացել են և նրանց հոգեւոր զարգացման մասին, ուստի և հրաւիրել են տեղիս քարոզիչ Կիւրեղ վարդապետին շաբաթական երկու անգամ բարոյախօսական քարոզներ կարդալու գործակատարներին : »

— Ի Պաթում, ոմն Միսիթար Ղաւաքեօզեան վախճանելով, իւր ամբողջ հարստութիւնը, 9000 ռուբլի, կտակեր է Պաթումի Հայոց Ծխական դպրոցին :

— Սամաթիոյ Թաղային խնդրոյն մէջ իրենց կատարած դերին պատճառաւ՝ տեղւոյն մի քանի քահանայք իրենց ծուխերէն չեն ընդունուել Զատկական այցելութեանց պահուն :

— Երիտասարդ հայագէտ Պ. Ն. Մառի մայիսի սկիզբները պիտի մեկնի եղեր Բեդրսպուրկէն, Կովկասի զանազաւ գաւառաց մէջ ճանապարհորդութիւն մը ընելու նպատակով : Յարգելի գիտնականը մտադիր է նմանապէս պեղումներ ընել, և այս մասին արդէն դիմեր է ձեռնհաս անձանց՝ պատրաստութիւն տեսնելու խնդրելով :

— Մեծ. Տոքթօր Սիմոն էֆէնտի Սեղբոսեան Բժշկական Ընկերութեան անգամ ընտրուել է :

— Աբաւաի մէջ կը կարգամբ հետեւեալները.

2 Յունվար. Սինդիկ վերադննեց 1891 ամի Մայր Աթոռի մօտից և ծախուց տուամարները, որից երեւեց՝ Արդեանց տուամարում մուտք 150,907 ռուբլի 67 կոպ. ծախք՝ 109,368 ռուբլի 30 կոպ. մնացորդ առ 1^{ին} յունուարի 1892 ամի՝ 41,539 ռուբլի 37 կոպէկ : Աւանդապատ. հոլթեան տուամարում մուտք՝ 38,874 ռուբլի 2 կոպ. ծախք՝ 10,284 ռուբլի 78 կոպ. առ 1^{ին} յունուարի մնացորդ՝ 28,586 ռուբլի 24 կոպէկ :

3 Յունվար. — Նոր-Նախիջևանի և Բեսարաբիայի Կոնսիստորիան խնդրում է թոյլ տալ Տաւրիկեան նահանգի

Բաժանորդագրին կԱՆԻԻԿ Թուրքիոյ համար տնային 50 զրշ, Ռուսիոյ համար 5 ռուբլի. ուրիշ երկիրներու համար 12 ֆր:

Վեցամսեայ եւ եւամսեայ բաժանորդագրու- թիւնք եւս կ'ընդունուին:

Գաւառներէն Օսմանեան նամակագրոշմ կ'ընդունուի 1 զրշ.նոցը 34 փարայի հաշ- լով, կամ 100 զրուշի փոխարէն 115 զրշ:

ԵԱՂԻԿԻ վերաբերեալ ամէն գործի համար դիմել

Առ Տնօրէն-Հրատարակիչ ՅՈՒՆԱՆ Դ. ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ Պոլիս, Պահլէ-Գաբու, Թաշխան, բիւ 50

ԾԱՂԻԿ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

درعليه ده بفتح قوسنده طاش خاندنه
ه. نومروده « زاغيك » غزنهسى مدیری
بالا قاشيان حوونان

S'adresser à
HOVNAN PALACACHIAN
Directeur du journal arménien «Dzaghik»
Rue Bahtché-Kapou, Tach Han, 50
CONSTANTINOPLE

40 փարա Ազգային, Քաղաքական եւ Գրական 40 փարա

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ — Բ. ՏԱՐԻ. ԹԻՒ 27 ՇԱԲԱԹ 18 ԱՊՐԷԼ 1892

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԵԱՂԻԿԻ Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել իւր ընթերցողաց թէ, դռհացումն տալու համար այն խնդրանաց զորս յաճախ կ'ընդունին, հաստատած է Յանձնակատարութեան Գրասենեակ մը:

Յանձնակատարութեան Գրասենեակը կը հայթայթէ մեծ և փոքր քանակութեամբ ամէն տեսակ ապրանք թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ եւրոպական հըրապարակներէն գնելի, ինչպէս, գիրք ամէն լեզուաւ, պատկերք, ձայնագրութիւնք, դպրոցական և գրասենեկի պիտոյք, ժամացուցի, տպարանական և այլ արհեստական գործիք, կտակերէնք, ասուեղէնք, ըմպելիք, անուշահոտութիւնք, կահ կարասիք, և այլն, և այլն:

Վճարմունք կանխիկ են, բայց ի հարկին կարելի է պայմանաժամաւ եւս գործել այն տանց հետ որ կըրնան արտադրիչներն ապահովել. փոխադրութեան ծախք կը պատկանին յաճախորդաց:

Յանձնակատարութեան Գրասենեակը կ'ստանձնէ նաեւ վաճառումն ներքին բերքերու թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ օտար հրապարակաց վրայ: Առ այդ կը բաւէ շրկել վաճառելի ապրանաց նմոյշները:

Յանձնակատարութեան Գրասենեակը կը փափագի ունենալ թղթակիցներ գաւառական քաղաքներու մէջ:

Թղթակցութիւնք պէտք է ուղղուին առ Յ. Դ. Փալագաշեան, Կ. Պոլիս, Պահլէ գաբու, Թաշխան, բիւ 50:

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆԳԵՐԶ
ԱՇԽԱՐՀԱՅՈՅՑ ԳՈՒՆԱԻՈՐ ՏԱԽՏԱԿՕՓ
Ի ՊԷՏՍ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆԱՅ
ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ
Յ. Գ. ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ

Բազմաթիւ ուսուցիչք և վարժարանաց Տնօրէնք սոյն դասագրքին հրատարակութեան փութացումը խնդրած լինելով, կը յայտարարեմք թէ՛ տպագրութիւնն աւարտած է և այս պահուս Պաշտպան տպարանը կ'զբաղի գրքին մէջ զետեղելիք աշխարհացոյց գունաւոր տախտակաց պատրաստութեամբ:

Ձանազան վարժարաններէ եղած սովորական խնդրանքներուն գոհացում տալու համար, սոյն դասագրքը այժմէն իսկ հրապարակ ելած է և յանձնարարութիւնք սկսած են կատարուիլ՝ աշխարհացոյց տախտակներն յետոյ առանձինն շրկուելու պայմանաւ. ամէն ոք կարող է զանոնք դասագրքին մէջ ինքնին զետեղել:

Դասագրքս կանխաւ որոշուածէն չատ աւելի ստուար և բազմաձախ եղած լինելով, առ այժմ պիտի վաճառուի ի գին 4 զրշ, իսկ աշխարհացոյցերու տպագրութիւնն աւարտելէ յետոյ 6 զրշ: Մեծաքանակ յանձնարարողներու համար՝ աշխարհացոյցներն յետոյ առանձինն պիտի շրկուին, կը բաւէ որ 2 զրշ տարբերութիւնը վճարուի:

Դասագրքիս օգտակարութեան մասին խօսիլն աւելորդ կը համարիմք, ուսուցչաց թողլով գնահատել այն բանաւոր և դիւրուսոյց եղանակն որով աշխարհագրութիւնն աւանդուած է այս Դասագրքին մէջ, տպագրութեան, թուղթին, պատկերներու և աշխարհացոյցներու գեղեցկութիւնն, Օսմանեան Պետութեան համար տրուած ընդարձակ բաժինը, մանաւանդ այն մասնաւոր պատկերացոյց տախտակը որուն մէջ յստակօրէն ի տես եկած են ցամաքաց և ջուրց զանազան ձեւերն, որոց առընթեր գունաւոր գծագրութիւններով ցոյց տրուած են նաեւ թէ՛ ինչպէս կը գծուին կամ կը ներկայացուին անոնք աշխարհացոյց տախտակներու վրայ, բան մ'որ բոլորովին նորութիւն է և, գործոյն ուրիշ առաւելութեանցը հետ միանալով, կրնայ այս դասագրքին իւր տեսակին մէջ միակը հանդիսացնել:

HOTEL DE PARIS
BUDAPEST, vazi-koor

Պիւտաբէշթ քաղաքի ամենագլխաւոր կեդրոնի վրայ հաստատուած այս առաջնակարգ հիւրանոց ամէն յարմարութիւն ունի ճանապարհորդաց հանգստութեան համար: Խոհանոց եւրոպական և թրքական: Թուրքիացի ճանապարհորդք այս հիւրանոցը կ'իջևանին: Գիները գիւրամատչելի:

ՖԱՆԷԼԱ ԱՊՐԱՆԱՑ ՀԻՒՍՍԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՍԼԱՆԵՐՆ ԵՂԲԱՐՑ

Ի Մահմուտ փաշա, Բիւրքնի խան, Թիւ 26 եւ 15, որոյ մասնաճիւղն է
Ի Պահէ—Գաբու, Մաքսատան կարգ, Թիւ 44 Թօհաֆիյէի վաճառատունը:

Թէ՛ մեծ եւ Թէ՛ փոքր քա-
նակութեամբ՝ արանց, կանանց
և տղայոց համար՝ անխառն
բրդէ, մանածէ, ևայլն, ուզ-
ուած թանձրութեամբ և ուզ-
ուած չափով յանձնարարու-
թիւնք կ'ընդունուին ու պատ-
րաստ կը ծախուին Փանէլա
շապիկներ, վարտիքներ, մի-
սոցուներ, ևայլն: Ապ-
րանքները կը մրցին եւրոպա-
կաններուն հետ Թէ՛ աժանու-
թեամբ, Թէ՛ դիմացկունու-
թեամբ և Թէ՛ իրենց նուրբ
ճաշակով: Յաճախորդք ամէն
կերպիւ գոհ պիտի մնան:

23—24

Մոքրատեան Մկրտիչ եւ Յովհաննէս Եղբարք փաճառատուներ

ԵՐԿԱԹԻ, ԽՈՒՐՏԱՎԱԹԻ, ԳՈՐԾԵԱՑ ԵՒ ԱՅԼՈՑ

Կ. Պոլիս, Ալանա Համամ, Թիւ 44 եւ Ղալաթիա, Բէրշէմպէ բազար,
Մահմուտիյէ—Ճատտէսի, Թիւ 70 եւ 59:

Անգղիական, գաղղիական և ամերիկեան կարեւոր գործարանաց մէջ պատ-
րաստեալ զանազան տեսակ երկաթեղէնք, ռուսական կախափակաղակք (առմա քիլի-
տի), հիւսան (տիւկէր) գործիներ, եկեղեցական զանգակք, խարտոցք, զինկոյէ
ամաններ, գործարանաց վերաբերեալ մեքենայք, Երկրագործական բազմազան
գործիներ, ևայլն, ևայլն, ամենքն ալ շատ աժան գնեցող: Ընկերութեանս մե-
քենագործն դիւրութիւններ կ'ընծայէ մեքենայից գործածութեան ուսման համար:

Կ. Պոլսէ և զաւառներէ ամէն ուղղակի յանձնարարութիւնք չուտ և կանո-
նաւոր կը կատարուին: Մեր քով չգտնուածներն ալ յանձնողչէքով Եւրոպայէ բե-
րել կուտանք և ուզուած տեղերն ու նաւահանգիստները կը փոխադրեմք:

Մեր վաճառատանց վարչութեան հասցէն է՝

Մ. Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

21—24

70, Եօրկանճըլար ճատտէսի, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Յ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Պահէ—Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10

Չմեռուան առթիւ սոյն հանրածանօթ վա-
ճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին Չիւնէ
և Ճափայէ ուղղակի հասած նոր բերք՝ զա-
նազան տեսակ գերընտիր և ազնիւ ու անու-
շարորդ ամէն ճաշակի յարմար: — Ծաքոնա-
կան, Չիւնական եւ Հնդկական այլ եւ այլ
մեծութեամբք եւ ձեւերով թէյի տուփեր,
գեղակերտ և նկարազարդ — Յաճախորդաց
գոհացում տալու համար բնաւ ջանք չխնա-
յուիր: — Յանձնարարութիւնք կը կատար-
ուին փութով և ճշգրտութեամբ: — Գիները

որոշ եւ խիստ չափաւոր: — Չի՛ք սակարկութիւն:

ԼԱՎԸՆԻԹ ՏԷ ՓԱՄԻՅԼ

(Ընտանեաց ապագայն)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԵՄԱՐՁ ԸՆԿ.

ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՂԽՈՑ

Կը գործէ ընդ հսկողութեամբ Գաղղիոյ
կառավարութեան

Կեդրոնատեղի՝ 61, Բէփիւպլիք փողոց,

Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրութեամբ 100,000 000 ֆր.

ԼԱՎԸՆԻԹ ՏԷ ՓԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒ-
ԹԻՒՆ, որ հաստատուած է նպաստե-
լու համար փոքր խնայողութեանց, ա-
րագ զարգացում մը ունեցած է: Իւր
նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի
մէջ վերակազմել դրամագլուխն:

Ընկերութեան գործառնութիւնք
բազմադիմի են, ինչպէս շարժական ար-
ժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ա-
պահովագրութիւն, կորուսեալ դրամա-
գլխոց մը վերակազմութիւն: Երաշխա-
ւորութիւնք և Գլխավճարք՝ փոխառու-
թեանց և ճարտարութեանց և վաճա-
ռականութեան մէջ գործածուած դը-
րամագլխոց, մանկանց համար օժիտք,
հանգստեան անտուկ ծերութեան հա-
մար, ցկեանս եկամուտներու կազմու-
թիւն, ի մի բան այն ամէն գործառ-
նութիւնք որոց նպատակն է խնայողու-
թիւն: Ընկերութեան Պոլսոյ գործակա-
լութիւնն սկսած է 1884 Յունուար 1էն:

Տեղեկութեանց եւ բաժանորդա-
գրութեան համար դիմել առ Բարսեղ
էֆէնտի Թէլալեան, գործակալ Ընկե-
րութեան ի Կ. Պոլիս, Պահճէ—Գաբու,
Շէյխ—Իսլամ խան, Թիւ 11:

ԳՐԱՏՈՒՆ

Կազմատուն եւ Թղթավաճառանոց
է Կեօպէա

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՊԱՇՊԱԶԻՐԿԵԱՆԵԱՆԻ

Հաստատեալ 1877

Հայերէն, Թրքերէն և Ֆրանսերէն
գրքեր և դասագրքեր. — Չպրոցական
և գրասենեկի պիտոյք. — այլ եւ այլ
տեսակ թղթեր, ևլն, ևլն:

Գրատունս արդէն բազմաթիւ հե-
ղինակաց և գրավաճառաց հետ զանա-
զան պայմաններով ուղղակի յարաբե-
րութեան մէջ լինելով՝ պատրաստ է
գործ ունենալ ամէն Մեծ. հեղինակաց
և գրավաճառաց հետ՝ որք կը գտնուին
ի Պոլիս և այլուր. ուստի կը հրաւի-
րեմք զնոսա և ամէն գրասէրներ դիմել
գրատունս ուր նորանոր միջոցներ ու-
նիմք ի ձեռին՝ գոհացնելու մեր ամէն
կարգի յաճախորդները ամենաչափաւոր
գներով:

2—9

Եւրոպայ քաղաքում աղօթատուն հաստատել այնտեղի օրից օր աճող հայ գաղթականների համար, որոնք 1888 թվին կազմել են մի ընկերութիւն «Հոգատար ընկերութիւն Հայոց Եւրոպայ» անունով, հաստատուած հրամանով հոգեւոյս Հայրապետի և վիճակի հանգուցեալ առաջնորդի: Այդ ընկերութեան նպատակն է Եւրոպայում Աղօթատուն հաստատել, ժամանակին նաև եկեղեցի, եթէ միջոցները ներեն: Սինօդը յարգեց Կոնստանտնուպոլիսի միջնորդութիւնը, թոյլ տալով աղօթատուն բանալու, մարմնաւոր իշխանութեան հետ պատշաճաւոր հաղորդակցութիւնից յետոյ, բայց արգելեց աղօթատան մէջ պատարագի համար շարժական սեղան ունենալը, որ հակառակ է Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ սովորութիւններին:

22 Յունիւլ. — Տրուեց գանձարանից Վանական Կառավարութեանը ութ հազար ռուբլի յունուարի ծախսերի համար:

8 Փետրուարի. — Տէր Տեղակալը և անդամք Որինօդի, Պ. Պրօկուրօրի ներկայութեամբ ժողովեցան գանձարանում յունուարի մուտքն և ելքը զընեկու համար: Արդեանց տոմարում մուտք երեւցաւ 15,619 ռուբլի 16 կոպ. ծախք՝ 8300 ռուբլի: Աւանդապահութեան տումարում 9 ռուբլի, ծախք՝ 1439 ռուբլի 12 կոպ.:

19 Փետր. — Լսեցին զեկուցում. Մայր Աթոռիս միաբանների սենեակները շատ անյարմար, անձուկ, խոնաւ և առողջութեան վնասակար են: Եւ որովհետեւ ճարտարապետ Պ. Շտերնը անցեալ տարի պատրաստեց Մայր Աթոռիս շինութիւնների ընդհանուր ծրարագիր, ուստի հրամայեցին պատուիրել Վանական Կառավարութեանը այս գարնան պատրաստել շինութեան համար կարեւոր նիւթերը և շուտով ձեռնարկել նոր յարմարաւոր բնակարանների շինութեան, Պ. Շտերնի ծրագրի համեմատ:

28 Փետր. — Տրուեց Վանական Կառավարութեանը 6000 ռուբլի փետր. ամսի ծախսերի համար:

ԹԱՎՈՒԳ ԲԱԶԱՐԻ ՈՃԻՐԸ

Մեծ ոճիր մը գործուեցաւ անցեալ շաբաթ առաւօտեան դէմ ի Պոլիս, Թավուզ Բազար, ատաղձագործի մը խանութին մէջ, և որուն զոհ գնաց ատաղձագործ 30 ամեայ Գօզմա: Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ, Նազըմ պէյի հրամանաւ կատարուած խուզարկութեամբ և քննութեամբ հաստատուած է թէ Գօզմաի սպանիչն է իւր

աշակերտն Յակոբ, որ նոյն գիշերը վիրաւորուած գտնուած էր խանութին մէջ: Յակոբ հարցաքննուելով խոստովանած է ճշմարտութիւնը, որ աւասիկ:

Սպանեալ Գօզմաի նախապէս աշակերտութիւն ըրած Յակոբ անուն ուրիշ անձ մը օր մը աշակերտ Յակոբը գտնելով, կ'ըսէ թէ ինք մէկուն պարտք ունի և թէ հաւանական գտնելով որ Գօզմա բաւական դրամի տէր է, կ'առաջարկէ որ երկուքն ի միասին Գօզման սպաննելով գտնուած գրամն իրենց մէջ բաժնեն: Յակոբ ալ կ'ընդունի այդ առաջարկութիւնը: Այս կարգադրութիւն կը լինի ոճիրը գործուած գիշերէն հինգ օր առաջ: Աշակերտ Յակոբ այդ որոշումէն յետոյ արնաւում պարտիւպաններու յատուկ խոշոր զմելի մը կը գնէ և լաւ մը սրել տալէ յետոյ յարմար առթի մը կ'սպասէ իւր այդ եղբրական խորհուրդն ի գործ դնելու համար:

Ուրբաթ երեկոյ, Գօզմաի ընկերը՝ Գրիգոր՝ Ունգարան կ'երթայ նոյն գիշերն իւր աներոջը հիւր մնալու համար: Երկու Յակոբներ այս պարագայն յարմար առթի մը նկատելով կը պատրաստուին իրենց սրոշումը գործադրելու: Ուրբաթէն շաբաթ լուսնալու գիշերը, մինչդեռ Գօզմա կը քնանար, իւր աշակերտն Յակոբ, որ խանութին մէջ կը մնար, խանութին երկաթեայ փեղկը ներսէն բանալով՝ միւս Յակոբը ներս կ'առնու և հոն կատարուած խորհրդակցութենէ մը յետոյ կ'որոշուի որ աշակերտ Յակոբ սպաննէ իւր վարպետը: Յակոբ զմելին առնելով խանութին վերի յարկը կ'էնէ, ուր կը գտնուէր իւր վարպետն, և միւս Յակոբն ալ վարը գործասեղանին վրայ կ'էնէ անհամբեր սպասելով: Յակոբ իւր վարպետին անկողնոյն կը մօտենայ զմելի ի ձեռին և կ'երեւի թէ խղճի խայթ մը զինքը կը կասեցունէ գործադրելէ իւր եղբրական խորհուրդը և սրահ մը կը վարանի: Սակայն միւս Յակոբն վարէն «չուտ ըրէ» կը պոռայ: ասոր վրայ Յակոբ ձեռքի զմելին Գօզմաի կողորդը կը մխէ: Գօզմա քունին մէջ զգացած ցաւէն արթննալով և տեսնելով որ իւր աշակերտը զինքը սպաննել կ'ուզէ, կ'ըսէ նմա. «Յակոբ, վերջապէս ա՛յս է՞ր ինձ ընելիքդ»: Գօզմա ոտքի ելնելով կ'սկսի մարտնչիլ իւր աշակերտին հետ և զմելին ձեռքէն կ'առնու, սակայն միւս Յակոբն օգնութեան հասնելով, աշակերտ Յակոբ կը յաջողի զմելին վերստին ձեռք ձգել և խեղճ Գօզմաի փորը մխելով, աղիքները դուրս կը թափէ: Վերջապէս Գօզմա անկենդան գետին կ'իյնայ:

Երկու Յակոբներ իրենց գործն աւարտելով, գործասեղանին վրայ գըտնուած ուրագով Գօզմաի փայտեայ դա-

րանը կը կոտրեն ուր պահուած էր նորա դրամը, Թաշկինակի մը մէջ դրուած: Գտնուած դրամն է 46 Մէճիտիյէ, 3 անգլիական ոսկի, 3 հատ քառորդ ոսկինոց, 5 հատ Փրանսական կէս ոսկինոց, մէկ քրիմից, մէկ անգլիական կէս ոսկինոց, Փրանսական ոսկի մը և մաս մը մանր դրամ: Այդ դրամները յետոյ իրենց մէջ բաժնելու պայմանաւ կը պահեն խանութին մէջ գտնուած վառարանի մը քովը եղած քարի մը տակը: Յետոյ, արդարութեան ձեռքէն ազատելու նպատակաւ միւս Յակոբն աշակերտ Յակոբի ձեռքերը կը կապէ և մէկ քանի տեղերէն թեթեւապէս վիրաւորելէ ետքը, գօտիով մը կը կապէ զնա գործասեղանին: Նոյնպէս կը պատուիրէ աշակերտ Յակոբին, որ եթէ ոստիկանութիւնն իմանայ ու զինքը հարցաքննէ, պատասխանէ թէ այդ ոճիրը գործած էին Գօզմաի նախկին աշակերտներէն Աւետիս անուն անձ մը և ուրիշ երեք անձանց: Այս համաձայնութեան վրայ միւս Յակոբը կը հեռանայ:

Ոստիկանութիւնն Յակոբի յայտարարութեան վրայ խանութին մէջ խուզարկութիւններ կատարելով, պահուած դրամը գտած է: Միւս Յակոբն եւս ձերբակալուած է: Իսկ նախապէս ձերբակալեալ Աւետիսի անմեղութիւնն երեւան ելնելով, ազատ արձակուած է:

ՄԷՃԷԼԷԻ ԱՀԿԵԱՄԸ ԱՏԼԻՅԵԻ

Օսմանեան Քաղաքային Օրենագիրք
Թարգմանեց

Ա. ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԹՈԹՎԱՅԵԱՆ
Հաստոր Ա. Բ. Գ. Դ. Ե.

ՄԷՃԷԼԷԻ Օսմանեան Տիւնթուրին էական ու կարեւոր մասն է որ իւր մէջ կը բովանդակէ այն ընդհանուր սկզբունքներն ու օրէնքներն որոց համաձայն կը վարին և կը լուծուին Հուգուզի վերաբերեալ բոլոր դատերն: Այս կարեւոր օրինագրքին հայերէն թարգմանութեան հրատարակութիւնն որ հատոր առ հատոր կը շարունակուէր, այժմ բոլորովին աւարտած է: Ամբողջ գործը կը բաղկանայ հինգ հատորներէ, որոց իւրաքանչիւրին գինն է 10 դահեկան:

Հայերէն թարգմանութեան հանդէպ դրուած է նաև բնագրին դժուարիմաց լեզուին հայատառ արտասանութիւնն, որպէս զի թրքախօս գաւառացի հայերն եւս կարենան օգտիլ հայատառ և թըրքաբարբառ մասէն:

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով և կեդրոնատեղին է հրատարակչին՝ Բ. Մ. Պօզաճեանի Կեդրոնական Գրատունը, Չաքմադճըլար, Թիւ 59:

Վ Ա Ն Օ Ր Ա Յ Ք

Վանքեր, որոց յանցելուն մատուցած բազմաթիւ ծառայութիւնքն թուել, նոցա փայլուն դրից և կացութեանց նկարագիրն առնել, և զարդիս ի նոցանէ բազմաց ի վիճակ անկերպարան և աւերակ, բոլոր և եթ կայան լինեն, ոմանց մասնաւոր անհատից չահուն և օգտին ծառայելն, այլոց՝ բաց ի ուխտատեղի լինելէ՝ մասնաւորապէս ուրիշ օգուտ չունենալը, այժմ եւս բոցակէջ սրտերու իրերէ շիթ միցող ի բիւրուց միայն մի քանի վանուց հաստատուն և ի վիճակ բարեկարգ՝ միակ միութարութիւն լինելն, զայսոսիկ մանրամասն թուել և ստորագրել կարող բանասիրաց թողով, թող ներուի ինձ միայն ափ ափոյ տեսութիւն մը ընել վանօրէից ծագման և արդեանց վրայ:

Նախկին դարուց ժամանակագրական և եկեղեցական պատմութիւնք այժմ կենդանի վիայք են, թէ ի հնումն քրիստոնէութիւնն քանի՝ հալածանաց և բռնութեանց ենթարկուած, և թէ այդ քրիստոնէութեան նորաբողոք ծառքն քանի՝ հաւատացելոց մաքուր արեամբ ուղղուած է: Իմենուրեք ուրիշ բան չեն երևիր բայց միայն անգթութեանց և չարչարանաց տեսարաններ, Ահա յայնժամ բազում միանձուռն հաւատացեալք, ճողոպրեալ ի խժդժութենէ բռնաւորաց, կ'ապաստանէին յայրս և ի փապարս լերանց, ուր պահ մի մոռնալով մարմնաւոր վշտեր, հանդարտ խղճով, հաւատով ու աղօթքով զինուորուած, զԱստուած կը փառաբանէին: Մինչ այս մինչ այն, և ահա՛ յԱրեւելս յարոյց Աստուած Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ և յԱրեւմտս Ս. Թադեոսին Հեղինէ և իւր որդին Մեծն Կոստանդիանոս, գողցես քառաթիւ խաչին քառանգամ սատարք, որք՝ լուսաւորեալ Աւետարանի կենսաշող լուսով՝ սկսան քանդել Արամազդայ և Ափրդիտէներու բազիններն ու մեհեաններ, և փոխանակ սոցա կանգնելու կերտել հոյակապ և մեծագործ տաճարներ, յորս՝ փոխան ահաբեւի կուց, անողորմ զոհերու և խենչ աղօթից, սկսաւ նրատարագել հեզիկ Գառնն Աստուծոյ, կանգնեցաւ լուսացընցող խաչն յաղթապանծ և բարձրացան ի յերկինս ջերմեանդ սրտերու խոնարհ մոմունջը և հոգեբուխ աղօթից քաղցրանուագ ալելուք: Այդ անձնուէր ջանքեր հաղհեալէ ծնունդ տուին շարք մը քրիստոնսագրեաց հայրապետաց և անձնուրաց եկեղեցականաց, որք ծաղկեցողին զքրիստոնէութիւն ու բարձրացողին մինչև իւր փառաց գէնիթը, և Քրիստոսի ոգւոյն արժանի մշակներ

պատրաստելու բարի նպատակաւ սկսան հիմնել վանքեր ու միանձնարաններ ընդ խաղաղ մթնոլորտաւ, հեռի ի ժըխորէ և յամբոխէ աշխարհի, և զորս նուիրեցին քրիստոնէութեան քաջ ախոյեան հանդիսացող և հաւատացելոց հիացման ու յարգանաց արժանի անմահ սրբոց անուանց, յորս հաստատեցին ի վարս և ի բարս սրբութիւն ներշնչող գեղեցիկ կանոններ: Յայնժամ նոքա որք առանձնացեալ էին ի քարանձաւս յանմարդաբնակ վայրս, կամ նոքա որք՝ աշխարհային սին փառքերէ հրաժարեալ իւրեանց հոգւոյն հանգուցիչ վայր մը կը խնդրէին, եկան հաւաքուեցան այդ անդորրաւէտ շինուածոց տակ, ուր սնան Աւետարանի կենարար վարդապետութեամբ և Ս. Գրոց ներհուն իմաստասիրութեամբ, և ուստի սիռեւով ի քաղաքս և ի գիւղօրայս, անընկուն և անվեհեր ոգւով անընդհատ քարոզեցին ճշմարիտ վարդապետութեամբ, և լուսաւորեցին ժողովրդեան խաւար մտքերն աւետարանի անաղօտ ճառագայթիւք: Կայսերք և իշխանագլուխք կամակար կ'ընծայէին իւրեանց մեծարանքն այդ սրբավայրից և առատ եկամտովք կը պայծառացունէին. ամէն կարգի և աստիճանի մարդիկ նուիրական պարտք կը համարէին այդ հաստատութեանց նպաստել, և բազումք յետ մահու հրիտակամեծ գումարներ և կալուածներ կը թողնէին:

Ի նախնի քրիստոնեայս Աթէնք և Բիզանդիոն Յունաց և Հռովմ Հռովմացւոց լուսաւորութեան վառարանները կը համարուէին, իսկ Հայոց կրթարանները վանքերն էին. թէպէտ և պատմութիւնը մեզ կ'ուսուցանէ թէ մի ժամանակ ի տեղիս տեղիս բացուեցան վարժարանք, բայց սոցա յարատեւ շարունակութիւն արգելքի հանդիպելով, Մեծն Ներսէս և իւր արժանաժառանգ յաջորդք, ոյժ տուին վանական հաստատութեանց, դպրեվանուց զարգացման, զորս օժտելով ուսեալ և բան ի բուն ուսուցչօք, կրթեցին և հրահանգեցին ազգային մանկալին: Ի վանօրէից ծնունդ աւին թարգմանիչք, վերձանողք, պատմագիրք, միով բանիւ ազգային գրականութիւն:

Ի հնումն մեր վանօրէից մէջ կը հաւաքուէին ամէն կարգի և աստիճանի եկեղեցականք, ուրանօր կը տեսնուէին երիտասարդ ընծայացուք և աբեղայք, որք ընկղմեալ ի դէզս ձեռագիր մատենից, մեծաւ աշխատանօք կը մթերէին իւրեանց ուսուցաց պաշարն, և տակաւ կը վարժէին յընթացս առաքելութեան, կամ կը տեսնուէին կորաքամակ ալեւոր ծերունի վարդապետք, որք իւրեանց առաքելութեան տաժանելի շրջանը բո-

լորած և իւրեանց պերճախօս քարոզութեամբ՝ բազմաթիւ հոգիներ փրկած, այլ եւս գործելու անկարող խաղաղ ոգւով վերջին օրերը կ'անցունէին իւրեանց մանկական կրթարանին մէջ. և անձնւրն՝ նման Աստուածընկալ ծերունւոյն՝ կ'սպասէր իւր արձակման: Երանի այն ազգին որոյ գործիչք ի մանկութենէ լաւագոյն դաստիարակութեամբ կը պատրաստուին, եւ սակայն է՞ր այժմ ևս նոյն արդիւնք չեն մատակարարեր մեր վանքեր, մինչդեռ ազգն դեռ իւր նախնեաց բարեպաշտական ոգւով միշտ նոյն սէր, նոյն յարգանք կը տածէ՝ առ այդ նուիրական հաստատութիւնս, և նոյնչափ ևս առատաձեռն է ի շինութիւն և ի պայծառութիւն նոցա: Է՞ր չլինի յիւրաքանչիւր վանս մի մի ժառանգաւոր վարժարան, որ նուիրէ եկեղեցւոյն բարի անդամներ որք ժողովրդին կրթութեան ծառայեն: Է՞ր չունենան այնպիսի աշակերտք, որք կարող լինին ընդունել և վարել մանաւանդ քահանայական փափուկ պաշտօնն և մեք դադրիմք ընտրել զայնս՝ առ ի չգոյն լաւագունին՝ արհեստաւորաց դասէն: Այս վիճակը ձեռք բերելու միակ միջոցն է վանքերն իրենց նախնական նպատակին ծառայացնել, վասն զի մեծ մասն ունին ցաւալի, խիստ ցաւալի վիճակ. մոլոր ինձ հետ յիւրաքանչիւր վանս, չօչալիէ նոցա իրական վիճակը, քննէ նոցա ներքին կացութիւնը, պիտի սոսկաս տեսնելով թէ, յամենայնի անկանոնութիւն, ամէն ինչ խառնաբերօր, պատուական ձեռագիրք ցեցերու կեր, սրբազան ու թանկագին անօթք փոշւոյ թաթաւ, ծանրագին զգեստք լքեալ ի տամուկ նկուղս, և այլ ո՞ր մէկը թուեմ:

Այժմէն իսկ հաւատալու են մեր վանականք թէ, քանի որ տակաւ ազգին մէջ վեհ դաղափարներ և գիտական ըսկզբունքներ կ'ընդհանրանան, քանի որ աշխարհականք քան դեկեղեցականս կը յառաջադիմեն, մինչդեռ իրենցմէ շատերուն տակաւին Ախտարք, Եփիմերտէ և զանազան երազահանք են ընթերցանութեան գրեանք, իրաւամբ վանօրէից վրայ ունեցած ակնածանքն ատելութեան պիտի փոխուի օր մը. այժմէն իսկ իրազեկ լինելու են մեր վանականք թէ, ժամանակն եկած հասած է, որ ժողովուրդն հաշիւ պիտի պահանջէ իրենցմէ իւրեանց ժամանակի և հասութի գործածութեան համար, զի պէտք է որ վանքերն ու վանականք իւրեանց չյատկացնեն այնպիսի հասցթներ որք պիտի նպաստէին ազգին կրթական բարգաւաճման և ազնուացման, պէտք է որ վանքերն լոկ աղօթատեղի և ուխտատեղի չդառնան, այլ աղքատ և գիւ-

ղացի մանկության զարգացման սնարան, ապագայ կղերներու կրթարան, և անփորձ ու անհմուտ եկեղեցականաց մարզարան:

Ուրեմն գիտելով և ճանաչելով զայս ամենայն անհերքելի ճշմարտութիւններ, ներքի չէ այլ ևս անտարբեր մնալ մեզ. անձնուր ոք աշխատելու է ըստ կարեաց վանորէից բարեկարգութեան համար, վերջ տալու է վանքերու այս անկերպարան վիճակին, զի շատ իսկ է մեր սպասելն ու յուսալ: Հանճարատէր կղերը յորդոր կարգալու է ժողովրդեան, որ չվհատելով վանուց այժմեան վիճակէն, աշխատին իւրեանց նախկին դրից վերածել մեր Հայր պաշտելի վայրերը: Հրապարակագիրը իւր ազդու գրչաւ համոզելու է զմեծատունս որ իւրեանց առատ տրուիք չենցեն ու պայծառացունեն մեր վանքերն: Վարդապետք պէտք է կազմեն միաբանութիւններ, բանան ժառանգաւոր վարժարաններ, կրթեն գիւղին և վիճակին աղքատ մանկտին, որ ապագային կոչուելով ի կարգ քահանայութեան, բարձրացունեն ազնուացնեն ու սրբացնեն իւրեանց Ս. կոչումը: յայնժամ եւեթ կարող եմք ասել թէ վանքերն իրենց նպատակին կը ծառայեն:

Յաւել քան զայս խոնարհաբար յորդոր կը կարգամ մեր բանասէր հրապարակագրաց, որք հաճին գրել սոյն կարեւոր նիւթին վրայ և այն յաճախ, մինչև որ սոյն թմրեալ վիճակէն սթափինք:

Ի Մարգուան

Մ. ԲԱՐՍԵՂ Ե. ԱՆՏԵԼԵՊԵԱՆ

ՄԵՐ ԱՐԴԻ ԼԵԶՈՒՆ

ԵՆ

ՀԻՆ ՈՒ ՆՈՐ ԳՊՐՈՑՆԵՐ(1)

Մեր վարժարանաց մէջ աւանդեալ կրթութիւնն եթէ գերազանցապէս ըզգալի թերութիւն մ'ունի, կրթութեան ամենակարեւոր ճիւղին՝ բարոյականին՝ բացարձակ բացակայութիւնն է:

Մեզ պէս ժողովրդի մը համար, որ միայն բարոյական միջոցներով կրնայ իւր գոյութիւնը պահպանել, կրթական հաստատութեանց մէջ առաջին տեղը պարտի բռնել բարոյականը, կամ՝ որ նոյն է՝ սրտի կրթութիւնը:

(1) Մեծ. Կ. Էֆ. Իւթիւճեանի սոյն ընթերցման արժանի յօդուածն արժան կը համարիմք արտատպել, լեզուի խնդրոյն վրայ բոլորովին համամիտ լինելով իւր տեսութեանց, և մաքուր ու խնամեալ աշխարհաբարի իբրեւ օրինակ ներկայացնելով սոյն յօդուածի լեզուն:

Մ. Խմբ.

Մեր այս կարծիքն, որ մեր անդրդութելի համոզումն է՝ պատմական փորձառութեամբ և քաղաքակիրթ ազգաց օրինակներովն արմատացեալ, ծաղրելի կը թուի անշուշտ կարգ մը դեռահաս գրչակներու, որք մեծ իրաւամբ «Դարավերջիկ» նորահնար անունը կուտան իրենց: Բայց մեղադրելի չեն. վասն զի ոչ գաղափարն ունին բարոյական կրթութեան, ոչ ալ ճաշակն: Ո՞վ տուած է իրենց, եթէ մեղադրելի մը կայ, մեք եմք, նոր սերնդին կրթութեան հոգն ստանձնողքս եմք, որ չեմք կրցած և տակաւին իսկ չեմք կրնար մեր զաւակաց կրթութեան այդ աններելի, այդ աղետառիթ թերին ընուլ: Ընդ հակառակն:

Բացատրեմք քանի մը խօսքով:

Բարոյական կրթութեան ամենէն կարեւոր յատկանիշներէն կամ նկարագրերէն(1) մին է համեստութիւն: Երբ այս բարոյական հանգամանք պակսի անձի մը վրայ, այլ եւս կարելի չէ ուրիշ բարոյական հանգամանք սպասել անկէ: Արդ՝ ի՞նչ կը տեսնեմք այսօր մեր վարժարաններէն ելնող պատանեաց ամենամեծ մասին վրայ. ինքնահաւանութիւն, սնամիտութիւն, յաւակնութիւն, և իբր պակաս այս ամենուն՝ արհամարհանք ամենէն յարգելի, ամենէն ակնածելի իրաց և անձանց: Բայց, կրկին կ'ըսեմք, մեք եմք մեղադրելիք և ոչ այդ ուշիմ և համակրելի պատանիներն:

Մեղապարտ են մանաւանդ կարգ մը դաստիարակներ, վարժարանաց տնօրէններ, ուսուցիչներ, քիչ բացառութեամբ, որք իրենց վարժարանը փայլուն երեւցունելու կամ իրենցնշանակութիւնն աւելցունելու համար՝ ինքնահաւանութիւն կը ներշնչեն տղայոց: «Դուք Պոլսոյ վարժարանաց ուսանողներուն առաջինն էք, կ'ըսեն, ձեզ հաւատարող չկայ: Դուք արդէն առաջին կարգի գերագէտներ էք, մէկ մէկ Հիւկոյ, մէկ մէկ Պալլաք, մէկ մէկ Ալֆրէտ տը Միւսէ, մէկ մէկ Տիւմա էք, սա էք, նա էք, ազգին յոյսերն էք, լոյսերն էք: ձեր շարադրած արձակ կամ ոտանաւոր գրութիւններն աննման են. լրագրաց մէջ հրատարակեալ ձեր մէկ երկու գրական փորձերն սքանչացում պատճառած են:» Եւ կը գտնուին արդարեւ ծանծաղամիտներ ալ, որք այս ոճով գովեստներ կ'ուզեն անոնց հրապարակաւ: Ալ ի՞նչ կրնայ սպասուիլ այդ խեղճ անփորձ պատանիներէն:

Օրինակներն ահա մեր աչաց առջեւ են այսօր:

(1) Այս բառին իմաստը փոխուած է մեր նոր դպրոցի գրագիտաց գրչին տակ: Բարք կամ բնաւորութիւն կը հասկնան:

Դեռ քանի մը տարի, մինչև իսկ քանի մ'ամիս առաջ Պոլսոյ վարժարաններուն մէջ ուսանող պատանիներ, որք տակաւին ուսանելու պէտք ունին, եւ յորոց ոմանք դեռ իրենց լեզուին տարերքն, արտասանութեան օրէնքն և մինչեւ իսկ ուղղագրութիւնը չեն գիտեր, ժամանակէ մ'ի վեր հրապարակը կը դարձնէ իրենց խորխորապանծ պոռոտանօք: «Մեր գրականութիւնը, մեր աշխարհաբարը, նոր դպրոց, հին դըսլոց, իրապաշտ, բնապաշտ, էմիլ Զօլա, Մօբսսան, Տօմէ. . . » գոչելով կը տանին մեր գլուխն հասկցունելու համար:

Ա. Թէ մեր գրական հին դպրոցը մեռած է, նշանակութիւն չունի այլ ևս:

Բ. Թէ ութ տասն տարիէ ի վեր հայկական նոր գրականութիւն մը ստեղծեր են իրենք՝ սքանչելապէս ձևուած, կերտուած, յօրինուած Փրանսացաց իրապաշտ, բնապաշտ, անկապաշտ և չեմք գիտեր ինչպապաշտ դպրոցներուն գրականութեան վրայ:

Գ. Թէ նորերն, այսինքն իրենք, հայերէն լեզուն ալ կերպարանափոխ ըրած են (չատ ճշմարիտ է), և սահմաններն որոշապէս դժած հին և նոր հայերէններուն մէջ:

Դ. Թէ իրենք կամ նորերը, թէ և ջերմ աշխարհաբառեան, պատուական կերպով գիտեն գործածել գրաբառ բառերը, բառարաններուն խորէն պրպըտելով որսալով զայնս(1) և պատշաճ տեղը կիրարկել, առանց լեզուին (որ լեզուին) ընդհանուր կազմածքն աւրելու. . . :

Ե. Եւ վերջապէս, որ ամենէն զրուարձալին է, եթէ ոչ ծիծաղելին, թէ հիները մօտեցեր են նորերուն աշխարհաբառին, և տարակոյս չկայ որ անոնց գրականութիւնն ալ պիտի ընդունին. . . :

Այս վերոգրոյց կոկողանք կամ մանաւանդ զառանցանք՝ ծիծաղէ աւելի արգահատանք կ'ազդեն անշուշտ ամէն լրջամիտ ազգայնոց, գրագիտաց և անգրագիտաց, հնոց և նորոց, վասն զի՝ փութամբ ըսել՝ դեռահաս գրագիտաց մէջ ալ չեն պակսիր ողջամիտ երիտասարդներ, որք անտարակոյս ցաւ կը զգան մեզ հետ այս անհեթեթ ճամարտակութիւնները տեսնելով:

Զարմանալի չէ ուրեմն, որ սնամիտութեան այս ծայրայեղ աստիճանն հասած նորուս պատանի մը համարձակի ասպարէզ կարգալ իւրմէ անհամեմատ մեծ և ամէն մասամբ բարձր գրագէտի:

(1) Գրչի վրիպակ (lapsus calami) մ'է անշուշտ, վասն զի նոր դպրոցին սկզբն հակառակ է այսպիսի գրաբառ հոլովներ կամ իրենց խօսքով «լեզուային հրէշներ» գործածել:

մը, որոյ լեզուական, գրական և գիտական հմտութիւնը չեն կրնար հակադրուել այդ նոր դպրոցը կազմող կէս տասնեակ իրերագրող գրիչներն իրենց համախումբ գանկերուն բովանդակ պարունակութեամբ:

Յիշեալ հանրածանօթ գրագէտն երբեմն իւր գրութեան միոյն մէջ՝ գրաբառին հետեւելով՝ «քաղցրացնելոյ, յիշեցնելոյ» գրեր է, փոխանակ «քաղցրացնելու, յիշեցնելու» գրելու:

«Ի՞նչ ահա լի լեզուային հրէշ» կը գոչէ այդ նոր դպրոցի վառեակն, «Ի՞նչ այլանդակ զուգաւորում գրաբարի և աշխարհաբարի»:

«Լեզուային հրէշ» այլանդակ զուգաւորում» պատճառ, վասն զի սխալն ուղիղի վերածել ուզեր է մեր գիտնական բարեկամը՝ սոսկ տառի մը փոփոխմամբ, զոր ընթերցողն և ոչ իսկ կրնայ զգալ, որովհետեւ, ինչպէս յայտնի է, ու ձայնաւորն յ կէս ձայնաւորին հետ ու ի կը փոխուի բառերու մէջ և ու կ'արտասանուի միշտ, երբ յ էն ետքը բաղաձայն մը գայ. մանաւանդ աշխարհաբարու մէջ, ձայնաւորէ առաջ կամ բառերու վերջն իսկ, այդ երկբարբառն ու կ'արտասանէին մեր հայրերն, և այսօր ալ համայն գաւառացիք այնպէս կ'արտասանեն:

Ի՞նչ պատճառ կայ ուրեմն այդչափ վրդովելու տառական սխալի մը բարեփոխման դէմ: Ինչո՞ւ չուզուի սխալն. ինչո՞ւ չկանոնաւորի լեզուն. ինչո՞ւ չը համաձայնի մեր նախնեաց լեզուն, քանի որ անպատեհութիւն մը կամ որ և է դժուարութիւն մը չկայ, քանի որ չարածայնութիւն մը կամ ներդաշնակութեան թերութիւն մ'ալ չկայ:

Ինչո՞ւ այդչափ կը զարհուրին մեր նախնեաց գրական լեզուէն այդ նորածիլ գրիչք: Իրենց գործածած բառերուն ամենամեծ մասն անկէ կը քաղեն, իսկ երբ կարգն ուղիղ գրելու գայ, լեզուն ոգին և օրէնքներն յարգելու կամ հնար եղածին չափ գործածելու գայ, կը գայթակղին, կը խռովին, կը յուզուին:

Աստուած իմ, ի՞նչ պիտի լինէր այսօր մեր աշխարհիկ լեզուն վիճակն, եթէ այդ ինքնակրօն նոր դպրոցն ասկէ 40—50 տարի առաջ յերեւան գար այդ յետադէմ ոգով. ի՞նչ աղմուկ, ի՞նչ գոռում-գոչում պիտի հանէր արդեօք հին դպրոցին գրչաց դէմ, որք այն ժամանակի ճամարտագէտ այլանդակ, ճշմարտագէտ հրէշային ռամկօրէնը մաքրելու, կոկելու, կազմակերպելու ձեռք զարկին, երկար տարիներ աշխատեցան տքնեցան, քաղաքական անտեսական արուեստական առևտրական և այլ հազարաւոր հայերէն բառեր յօրինեցին

լեզուն ոգուն և օրինաց համեմատ, և անխոնջ յարատեւութեամբ հասուցին այն վիճակին, յորում կը գտնեն այսօր մեր այդ նոր գրիչք՝ առանց նշանակեց մ'իսկ կարենալ աւելցնելու անոնց ըրածին վրայ, բայց և առանց բնաւ կարեւորութիւն ընծայելու անոնց բազմամեայ վաստակոց, առանց ճանչել կամ խոստովանիլ ուզելու թէ այն լեզուն, որով այսօր կը գրեն, կը պանծան, կը յիստորան, իրենց անգոսնած հին գրիչներէն ոմանց կը պարտին:

Տարակոյս չկայ՝ որ առանց անոնց անվատ աշխատութեան՝ չպիտի կրնար ձեռք բերուիլ այդ թանկագին արդիւնքը՝ ընդհակառակն պիտի ունենայինք այսօր մեր ձեռք այլալեզու բառից և ասացուածոց անկարգ անկերպարան աղլաղուր խառնուրդ մը, անհեթեթ և անճոռնի կործայ մը: Նոր դպրոցի զգրիչք անշուշտ խորին երկիւղածութեամբ պիտի պահէին, խնամէին, ուսումնասիրէին այն ժողովրդական լեզուն, և բնականաբար զմայլմամբ պիտի դնահատէին մեր հարց ճարտարմտութիւնն, որ իրենցմէ ոչ նուազ հանճարով հմտութեամբ և ճաշակով արուեստական էին խառն բառերու ամանցներ ու բարդութիւններ, ինչպէս նաև ամէն տեսակ բայեր:

Անպատեհ չլինիր քանի մը նմոյշներ դնել հոս:

Ածանցեալ ու բարդեալ բառեր.

Հէքիմութիւն, էգաճութիւն, խույւմճութիւն, միւլայիճութիւն, սատէքեարութիւն, մանիֆաթութեան, պէզազութիւն, խազէզութիւն, թօհաֆճութիւն, խաֆաֆութիւն, թէրզութիւն, ախտէրութիւն, չիլինկիրութիւն, սառաճութիւն, աշճութիւն, առապաճութիւն (1), ուստապաշիւթիւն, վէքիլսարճութիւն, գէնկինութիւն, քիպարութիւն, քիպիրութիւն, ճէօմէրութիւն, նէքէսութիւն, գէվգէկութիւն, ճահիլութիւն և այլ անթիւ թուրքերէն բառեր, զորս հայապոստեւելու համար բաւական էր ծայրն «ութիւն» մը կցել:

Բայեր

Ալըմիլը ըլլալ, ալըմըմիլը ընել, ալթիւստ ըլլալ, ալթիւստ ընել, ետրէշմիլը ըլլալ, ետրէշտիլը ընել, գէֆըլէնմիլը ըլլալ, գէնկինալ, զօւլամիլը ընել, խըզմիլը ըլլալ, խըզըմիլը ընել, խսխսմիլը ըլլալ, խսխսմիլը ընել, կիւճէնմիլը ըլլալ, կիւճէնտիլը ընել, շաշմիլը ըլլալ, շաշըմիլը ընել, պարըմիլը ըլլալ,

լալ, պարըշտըմիլը ընել, պէօպիւրլէնմիլը ըլլալ, պէզմիլը ըլլալ, պէզտիլմիլը ընել, օսանմիլը ըլլալ, սիվիլմիլը ըլլալ, սիւշտիլմիլը ընել, սոյմիլը ընել, տէվիլմիլը ընել, նազ ընել, շամաթա ընել, առսըզութիւն ընել, քիւֆիւր ընել, քէֆլէնմիլը ըլլալ, էյլէնմիլը ըլլալ, խաթր հարցունել, էյվէլ, թաութել, տարտըղնել (1), գէվգէկնալ, և այլ բազում:

Կրնայ երեւակայել ոք մեր աշխարհիկ լեզուն վիճակն, եթէ ըսեմք առանց չափազանցութեան՝ թէ գործածուած բառերուն հարիւրին վաթսունն և աւելին թուրքերէն էին: Կրնամք յիշել ամբողջ խօսքեր, պարբերութիւններ, հատուածներ, որոց մէջ հայերէն բառերն յոյժ ցանցաւ փոքրամասնութեամբ կը փայլէին: 1839ին, Իսկիւտարի ճեմարանին մէջ, ուր աշակերտած էինք, վեցամսեայ քննութեան մ'առթիւ ժամանակին առաջին գիտնականը, Տէրոյէնց Յօհաննէս պատուելին, հետեւեալ աշխարհաբառ հատուածը գրով առաջարկեց ինձ, որպէս զի գրաբարի թարգմանեմ:

«Պազի եալըյէն ծովը սէյրի ընել-նիքէն» կը նայիմ քի չարաֆի պէս «տիւպտիւզ է» պազի ալ կը տեսնամ քի «տալլաները քէօփիւրմիլը եղած կուգան շախըր շախըր եալըյին ըռըլ-տըմնեւուն կը զարնըվին ու տարմա-տաղին կ'ըլլան»: Այս էր ահա մեր այն ժամանակի սովորական աշխարհաբառը:

Մեր հայրերը բառեր ստեղծելու արուեստին մէջ ալ վար չէին մնար մեր նոր դպրոցի քերթողներէն: Օտար ազգաց իւրաքանչիւրին քաջայարմար անուններ յատկացուցած էին, որք մեր նոր գրիչներուն նախանձը կրնային չարժել: Յիշեմք մէկ քանին.

«Տափակ», Եւրոպացի.

«Կրակոտ», Անգլիացի.

«Ճերմակ լաթ», Փրանսացի.

«Մուշտակ», Ռուս.

«Ձուկ ուտող», Հելլենացի.

Տարակոյս չկայ որ այս խոստատից անուններն, և ասոնց հետ ուրիշ շատ մը գեղեցիկ բառեր, մեր հարց ուսուցիչներին գոհարները, զորս աւելորդ կը համարեմք յիշել, նուիրագործուած պիտի տեսնէինք այսօր: Նոր դպրոցի գրիչք անշուշտ մեծ խնամով պիտի մշակէին այդ կենդանի լեզուն, այսինքն առաւել պիտի կատարեալագործէին իւր բնական վիճակին մէջ, որպէս զի մեր աշխարհաբառ և գրաբառ լեզուաց մէջ խտրն աւելի մեծնար, անջրպետն աւելի ընդարձակէր, վիճն աւելի խորունկնար:

(1) Նոր դպրոցի գրիչներն յոյժ վաշխապէս կը գործածեն այս բառն և նախորդը:

(1) Արհեստից անուններուն ամենն ալ այս կազմութիւնն ունէին:

Բայց պէտք է վհատիլ. դարձեալ կրնան կատարել զայդ մեծ գործ, քանի որ յօժարութիւն, կամք, փափաք և մանաւանդ տրամադրութիւն չեն պակասիր իրենց քով. լաւ է անադաւն քան երբէք: Արդէն լաւ ճանաչու մէջ են. սահմաններն անգամ մ'որոշապէս գրծուելէ յետոյ, մեր հարց ռամկօրէնին վերադառնալ դիւրին է, մանաւանդ հին դպրոցի գրիչներն խալառ ջախջախելու համար, որոց հնօրեայ թօշնեալ գագաշեալ լոկապատակները չեն կարող ըմբռնել նոր դպրոցականաց լեզուին և գրականութեան անհուն գերազանցութիւնը մեր նախնեաց լեզուին և գրականութեան վրայ: Յայնժամ՝ պէտք չեն ունենար այլ եւս բառգրքերը պրպտելու և մեր հին լեզուին օթեկ և իրենց համար յաւիտեան անհասկանալի բառերն անոնց խորերէն գտնելու դուրս հանելու: Նմանապէս ոչ եւս պէտք կ'ունենան լեզուին օրէնքներն և մինչեւ իսկ ուղղագրութիւնն ուսանելու, ոչ ալ աղաւաղելու:

Այո՛, այս է ամենէն տրամաբանական ընթացքն այդ նոր դպրոցին կէս և աւելի տասնեակ գրագէտներուն համար: Եւ ինչո՞ւ չընեն, ինչո՞ւ չկենդանացունեն, չվերականգնեն, չծաղկեցունեն մեր հին ռամկաբարբառը, մեր հարց կենդանի լեզուն, իրենց անունն անմահացունելու սահմանեալ փառաւոր ձեռնարկ, որոյ յաջողութեան համար կրնան իրենց աջակից գտնել նաև մէկ երկու հին կործայամուներ, որք ուխտած են չփոխել երբէք իրենց պաշտած ռամկական աւանդութիւններն:

Օրինակի համար, Պօլսոյ ռամկօրէնը «մեք» ըսելու տեղ «մենք» կ'ըսէ. «լիւնիլ» ըսելու տեղ «ըլլալ» կ'ըսէ, «եմք» ըսելու տեղ «ենք» կ'ըսէ, «առնուլ» ըսելու տեղ «առնել» կ'ըսէ. այդ մէկ երկու հին գրիչք ալ՝ նոր կէս տասնեակներուն հետ՝ «մենք, ենք, ըլլալ, առնել» կը գրեն, «արտառք» բառն «արցունք» կը գրեն, առանց ուշ դրնելու թէ, ինչպէս ամէն լեզուաց, նոյնպէս մեր լեզուին մէջ ալ մ տառը բաղաձայնէ առաջ և կը կարգացուի կամ կ'արտասանուի, բայց և չգրուիր. նմանապէս ս և ա տառերն ի միասին ց հնչում կ'ունենան ընթերցման կամ արտասանման մէջ, բայց ս ա կը գրուին և ոչ ց: Եթէ մեր նախնեաց⁽¹⁾ գրածին

(1) Ըստ նոր դպրոցի գրագիտաց՝ ներելի չէ «ընթերցման, արտասանման, նախնեաց, կենաց, լեզուաց» գրել, այլ պէտք է անպատճառ «ընթերցումի, արտասանումի, նախնիքի, կեանքի, լեզուներու» գրել: Իսկ «արգարութեան, գթութեան, ճշմարտութեան» կրնայ գրուիլ: Բայց այս վերջին ձեւին վրայ ամենն ալ համամիտ չեն:

պէս «արտասուք» գրուի, ճշդիւ կը կարգացուի, բայց երբ ս ին և ա ին մէջ տեղի ալ վերնայ, պիտակ ց հնչումն յառաջ կուգայ, ինչպէս նաև «ճանապարհ» բառին երկրորդ ալ կրճատուելով՝ եղեր է նախ «ճանապարհ», ինչպէս որ կ'արտասանեն գաւառաբնակ ազգայինք: Իսկ Պօլսոյ ռամկաց բերնին մէջ աղաւաղելով եղեր է «ճանապայ». մեր նոր գրիչք ալ «ճանբայ» կ'արտասանեն, բայց «ճամբայ» կը գրեն մ ով, հակառակ վերոյիշեալ արտասանական կանոնին, և այսպէս իրենք իրենց հետ հակասութեան մէջ կը գտնուին:

Եւ ինչո՞ւ համար. — Որպէս զի որոշ սահման գծած լինին գրաբառ և աշխարհաբառ լեզուաց մէջ, որպէս զի ժողովուրդը կամ նոր սերունդը չընդելանայ մեր նախնեաց լեզուին, չընդելանայ մեր նախնեաց կրօնական, բարոյական և պատմական աւանդութեանց, չհասկնայ մանուկանդ Աւետարանն, որ «Մեք» օրէնս «ուսիմք», «Մեք» որդիք Աբրահամու «եմք». Որ «առնէ» զճշմարտութիւն գայ առ լոյսն, Ոչ է բարեք «առնուլ» զհաց մանկանց կ'ըսէ. չհասկընայ Ես եմ «ճանապարհ», Ես եմ լոյս «կենաց» բառերն ու խօսքերն, այլ միայն իրենց այլապէս հրահանգիչ Զօլայական վէպերն ու Վիպակները կարդայ, հասկնայ, և այսպէս միտքն ու սիրտը միանգամայն մշակուին, ազնուանան: Այո՛, պէտք է բաժնել, հնար եղածին չափ հեռացունել արդի լեզուէն մեր նախնեաց լեզուն, մինչև իսկ անոնց ամենապարզ նոյնութիւնն արգելով:

Բայց՝ այդ սկզբամբ՝ ինչո՞ւ չգրել նաև «վլալ, վլացուիլ, դրպոց, դրպատուն, կլաւոր, ճաշալ, օխտը, իծծուն», վածծուն, օխճում, տէրիտաս, զարգարդար, ժամկոց», փոխանակ դրելու լուալ, դպրոց, գլխաւոր, ճանշնալ կամ ճանչել, եօթն, յիսուն, վաթսուն, ողջոյն, տեառնըդառաջ, ծաղկազարդ, ժամկոց, քանի որ կը գրեն «սորվիլ» փոխանակ «սովիլի», «սխտոր» փոխանակ «խտոր»-ի: Միթէ առաջիններն ալ վերջիններուն պէս մեր հարց աշխարհաբառին ամենէն գործածական բառերը չէին:

Ինչո՞ւ չգրել նաև Անտիրեաս, Արուսիւն, Անդառանիկ, Գաբէլ, Գիրգոր, Յուսէփ, Սիմաւոն, Կարէէնէ, Հոռոփոսիմա, ևն: Ինչո՞ւ չգործածել մեր հարց կենդանի լեզուին այս և ասոնց նման խուճուճ բառերն ու ասացուածները. քանի որ այդ նոր դպրոցի գրիչք, ըստ օրինակի իրենց Ֆրանսացի մեծանուն վարպետին, էմիլ Զօլայի, իրենց նկարագրած նիւթերուն, անձանց և իրաց, հաւատարիմ լինելու համար, նոցա նկարագրական բուն անունները

կը գործածեն, կործայ կամ օտար: Արդէն սկսած են վերստին մուտ գտնել մեր արդի լեզուին մէջ ամէն տեսակ այլալեզու, օտարոտի և մինչեւ իսկ գրեւոր բառեր ու ասացուածներ, որք նոր դպրոցին գրականութիւնն առաւել զեղազարդելու, աւելի երանդ, փայլ և հրապոյր անոր ընծայելու անփութելի առաւելութիւնն ունին:

Այս առաջին քայլն, որ հարկաւ դրժուարին է, առնուելէ յետոյ, քիչ ժամանակէն կրնամք տեսնել մեր հարց ռամկօրէնին վերածնութիւնն իւր ամէն սքանչելեօք: Եւ որովհետեւ յաջողութիւնն, ինչպէս ձախողութեամբ, միայնակ չգար, ուրիշներ ալ կը բերէ իւր հետ, փա՛ռք հասուցնողին, մեր այդ դարավերջիկ նոր դպրոցին մէջ՝ իրապաշտ կամ բնապաշտ գրիչներէ զատ՝ «անկապաշտ»ներ⁽¹⁾ ալ երևան ելան վերջին օրերս, այն է՝ անկում կամ վատթարացում պաշտողներ, (տեսակ մը Ետադիմական նոր ազանդ, որ քիչ մ'աւելի մոլեռանդութեամբ կրնայ մինչեւ ի բարբարոսութիւն տանիլ զմարդ), որք յոյժ արդիւնաւորապէս կրնան ծառայել մեր հին ռամկաբարբառը վերականգնանացունելու և լեզուական ու գրական երկրորդ ոսկեդար մ'արտադրելու, առաջինն ոչ նուազ փայլուն, ոչ նուազ պանծալի:

Յայնժամ, ո՛հ, յայնժամ իրենց պառաւ մամիկներն ո՛րչափ կարօտալառ խանդով, ի՛նչանպատում ցնծութեամբ, նա մանաւանդ ի՛նչ սրտաբուխ, օրհնութեամբք պիտի լսեն կամ կարդան իրենց հին ընտանի լեզուն նուիրագործող վէպերն ու վիպակներն, որք իրենց մանկութեան երջանկաւէտ օրերը պիտի յիշեցունեն իրենց: Իսկ Պօլսոյ ծերունիներն, և մասնաւորապէս Գուժ գափուի, Եէնիգափուի, Սամաթիոյ և Խասգիւղի ծերունազարդ նաւավարներ՝ պատգամաւորութիւններ կազմելով խումբ խումբ պիտի ներկայանան նոր դպրոցին փառապանծ գրիչներուն, և իրենց ընտանի լեզուով խմբագրեալ երախտագիտական ուղերձներ պիտի մատուցանեն անոնց:

Եւ որ առաւել սխրալին է, մինչ այժմ մեք, հին դպրոցի ապուշ գրիչք, «ա՛յնչափ հեռի եմք նորերէն», «որ մեծապէս պիտի զարմանային» (նորերն) «եթէ կարող լինէինք հասկնալ զիրենք»⁽²⁾,

(1) Իրենց չինած բառն է:

(2) Շատ ճշմարիտ է մօտաւոր ապագայի մը համար: Այս ընթացքով քանի մը տարիէն բնաւ չպիտի կրնամք հասկընալ իրենց լեզուն, որ օր քան զօր կը յառաջադիմէ հոկայաքայլ: Հայկական բառերն իրենց բուն իմաստը կը կորուսանեն. տառերն իսկ յաճախ փոփոխու-

յայնժամ թէ՛ մեք և թէ՛ մեզ հետ բընականաբար բովանդակ Պոլսոյ Հայ Ժողովուրդք, մեր վերածնեալ ռամկական լեզուին շնորհիւ պիտի կրնամք հասկընալ զիրենք, գնահատել իրենց հանձարին, իրենց իրապաշտ գրականութեան հրաշակերտները, մեր տկար երեսակաշուրթիւնը շլացնող, մեր բթացեալ ըզգացումները գրգռող կամ գգուող հեշտալի նրբութիւններն, ինչպէս նաև սատկած ձիւրու, էջերու, ոջիւններու, և մուկներու սիրուն, զմայլելի, սրտապարար նկարագիրներն, որք այդ նոր դպրոցի «գրականութեան ամենէն գեղեցիկ զարդն և մինչև իսկ իրաւքն են» եղեր, վասն զի «խսկութեամբ մեզ կը ներկայացունեն» և «գրեթէ ձեռք շափել կուտան ամէն տեսակ կենդանեաց և մասնաւորապէս մարդոց ճիւղը, աղտոտ, ոջլոտ մարմինը. . . խորունկ, սև թարախալից վէրքերն». . . և մինչև իսկ «ամենէն մթին խորշերը(?)» . . . դիտողութեան ջահն ի ձեռին. . . յըստակ և կենդանի բացատրութեամբք»:

Եթէ մեր ընթերցողներէն ոմանք ձախողաբար նողկանք զգան այս իրապաշտական կնդրկարոյր տողերէն, յանցանքն իրենց ճաշակին յոռութեանն է, որ միայն գեղեցիկ, ազնիւ, վեհ և սրբտաշարժ տեսարաններէ հաճոյք կ'զգայ կամ կ'զգածուի, և ոչ նեխեալ դիականց և կոյանոցաց տեսարաններէ կամ թարախալից վէրքերու, ոջիւններու և այլ գարշութեանց նկարագրերէ:

Այո՛, բոլոր այս անտեղութիւնք վերջ կը գտնէին եթէ հին դպրոցի գրիչներն ի բաց թօթափէին այն տգիտական նախապաշարում թէ մեր նախնեաց լեզուն մեր իմացականութեան միակ յատկանիւն է, մեր բարոյական կենաց յոգւկաւն է մեր սեփական եկեղեցւոյն հետ, նոյնչափ ականածելի, նոյնչափ նուիրական, նոյնչափ անիմոփոխելի, որուն առջեւ ամէն երկրի, ամէն գաւառի հայք կը խոնարհին, կը միանան. թէ այդ լեզուն, հին լեզուաց մէջ փառաւոր տեղ մը բռնած է իւր գեղեցկութեամբ, ճոխութեամբ և այլ ընտիր յատկութեամբ. թէ այսօր իսկ Եւրոպոյ լեզուաբանից և հնագիտաց սքանչացումը գրուած է, մասնաւոր հին և նոր կըտակարանաց անգլագական թարգմանութեամբն, որ յունարէն և եբրայերէն բնագրոց և թարգմանութեանց իրարմէ տարբերութիւններն իսկ ճշեւու պոչտոն կատարելով, հայ ազգին և եկեղեցւոյ ճշմարիտ պարծանաց առիթ մ'եղած է, ծանօթացունելով ըզմեզ գիտական աշխարհի՛ իբրեւ արե-

թիւն կը կրեն այդ նոր գրագիտաց գլորչին տակ, անշուշտ ոչ առ տգիտութեան. . .

ւելեան հին քաղաքակիրթ ժողովրդեան մը սերունդ, հաւատարիմ իւր նախնեաց լեզուին և կրօնին:

Այո՛, հին դպրոցի գրագէտք, այս սնտոի նախապաշարմամբ տոգորուած, կը կարծեն տխարաբար թէ պէտք է մշակել այդ լեզուն, դիւրամատոյց ընել ժողովրդեան, ծանօթացունել աշխարհ, տակաւ առ տակաւ ուղղելով, մաքրելով, կանոնաւորելով անոր գործածած արդի լեզուն և հնար եղածին չափ մօտեցունելով մեր նախնեաց ոսկեղինիկ լեզուին, ինչպէս որ ըրած են և կ'ընեն մեր հայրենակից և դրակից յոյնք, որոց լեզուն ալ՝ մերինին բաղդին հանդիպելով՝ մեծապէս հեռացած էր Հերոդոտի, Թուկիդիդէսի, Քսենոփոնի, Պերիկլէսի, Դեմոսթենի, լեզուէն, և այսօր մաքրուած, կոկուած, զարգացած, հետզհետէ ազնուանալու և բարձրանալու վրայ է շնորհիւ իրենց ողջամիտ գրագիտաց:

Եթէ կ'ըսեմք, մեր հին դպրոցի տըխմար գրիչները նոր դպրոցի աշխարհաբարեանց օրինակին հետեւելով՝ գրաբար և աշխարհաբար լեզուաց սահմաններն ի վաղուց գծին, և հին ժամանակի բնիկ իրապաշտական դպրոցին «Հէյեալ և Մէյտան օյունու» կոչուած վիպական խաղերուն հիանալի նրբութիւններն ու մանրամասնութիւններն իսկատիպ ճշգրութեամբ նկարագրելու վարժէին իրենց գրիչն, այն հին ռամկական բարբառով, որ արդի աշխարհաբարէն շատ աւելի ճանդապէս կը պատշաճէր անոնց, ո՛հ, ո՛րչափ մեծ ըսպառ պիտի մատուցանէին հայ գրականութեան: Յայնժամ իրենք ալ չպիտի մնային այս յետեւալ վիճակին մէջ. պիտի կրնային հասկնալ և ըստ արժանւոյն գնահատել իրապաշտական և անկապաշտական դպրոցաց անհուն գերազանցութիւնը, կարող պիտի լինէին անոնց արտադրած հրաշալիքները բաղդատել վերը յիշուած խաղերուն հրաշալեաց հետ: Յայնժամ բնականաբար մեր հարց ռամկական կենդանի լեզուն ամէն պէտք եղած գրական կատարելութեամբք պիտի փայլէր, փառաւորուէր, և մեր նոր գրիչներն իրենց արժանի լեզու մը, արժանի գրականութիւն մը պիտի գտնէին փոխանակ արդի պիտակ աշխարհաբարին:

Հիները չգիտցան օգտիլ առիթէն. յամառեցան և տակաւին կը յամառին իրենց ծաղրելի նախապաշարման մէջ, Բայց առաքիլ գրական և լեզուական նոր դպրոցը՝ պնդապէս գօտեւորեալ պիտի քանդէ ջախջախէ անոնց կանգնած խարխուլէնքն, և այսպէս այն փառաց պսակը, զոր հիները չկրցին ժառանգել, իրապաշտ-անկապաշտա-

կան դպրոցի սանունց վեհ ճակատը պիտի զարդարէ. . .

Կ'աւարտեմք մեր այս տխուր խորհրդածութիւնն՝ ըզձալով կամ մանաւանդ մաղթելով որ մեր նոր սերունդն առաւել խնամեալ, մեր վիճակին առաւել պատշաճ կրթութիւն մը ստանայ, այն է՝ մտաց կրթութեան հետ սրտի կրթութիւն, որպէս զի փոխանակ ինքնահաւան, սնապարծ և յաւակնոտ հողմարածներու, ճշմարիտ արժանեօք եւ բարոյական սկզբամբք օժտեալ, լուրջ, համեստ, պարկեշտ գրագէտներ յերեւան գան, ինչպէս նաև զանոնք արժանապէս գնահատելու կարող գրասէրներ:

Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

ԱԿԻԻՂԱՍ ԵՒ ՊՐԻՍԿԻՂԱ

Ողջոյն քաջիք Պրիսկիայ եւ Ակիւղայ՝ գործակցաց իմաց ի Քրիստոս Յիսուս, որք ընդ անձին իմոյ զիւրեանց պարանոցս մասուցին զորոց ոչ ես միայն գոհանամ, այլ եւ ամենայն եկեղեցիք հեթանոսաց:

Հռովմ. ԺԶ. 3, 4.

Սոյն կարճ խօսքերուն մէջ կ'ամփոփին քրիստոնէական նախկին եկեղեցւոյ երկու ամուլներու պատմութիւնն: Քանի մի յատկանիշէր սոյն աւետարանական պատմութեան մէջ կը գրաւեն մեր ուշադրութիւնն⁽¹⁾: Նշանակութեան շատ արժանի է, որ սոյն երկու ամուլք բնաւ իրարմէ զատ չեն յիշուած: Այն անխզելի կապն, որ միացուցած էր զիրենք իրենց կենաց մէջ, նոյնպէս միացուցած էր Առաքելոց գործոց պատմագրի յիշողութեան և Ս. Պօղոսի սրտին մէջ: Այստեղէն դիւրին է գուշակել թէ ինչո՞ւ համար կը կազմէին մի սիրտ, մի հոգի, ինչպէս Աստուծոյ սպասաւորութեան մէջ, նոյնպէս և առաքելոյն համար ունեցած սիրով: Ս. Պօղոս ոչ միայն կարող չէր բաժնել իրարմէ սոյն ամուլներն, այլ նաև իւր յիշողութեան մէջ այնպէս տպաւորուած էր որ սոքա մի և նոյն զգացումն և փափաքն ունէին Աստուծոյ եկեղեցւոյն և հեթանոսաց փրկութեանը համար, և գոգցես մոռցած էին իրարու օգնել և փոխադարձաբար իրենց կենաց ծանրութիւնն թեթեւցնել, այլ միայն նուիրուած էին Քրիստոսի ծանր խաչն կրելու, զոր դրուած էր քրիստոնէական եկեղեցւոյ նորածին հաւատացելոց վերայ:

(1) Գործ ԺԶ. 2, 18, 26. — Հռովմ. ԺԶ. 3, 4. — Բ. Տիմ. Դ. 19. — Ա. Կոր. ԺԶ. 19:

Սոքա իբրեւ հրեայներ հալածուեցան Հռովմէն, և եկան բնակեցան ի Կորընթոս, ուր գործ կը գնէին իրենց խորանակարութեան խոնարհ արուեստըն։ Մի գործաւոր, լաւ է ասել՝ մի առհեսակից՝ կուգայ գործ խնդրել և տասնեութ ամիս կ'աշխատակցի և կը կերակրուի նոցա հետ։ Բայց այս գործաւորն առատօրէն վճարեց նոցա հիւրընկալութեան փոխարէն։ Սա էր Պօղոս Տարսուսացին զոր դարերն պատուած են Ս. Պօղոս անուամբ։ Աւետարանի պատմութեան կարող չենք իմանալ թէ այս անուանի աղքատներն, որոնք յետոյ յոյժ մեծ անուն ժառանգեցին երախտագէտ քրիստոնէութեան, արդեօք Պօղոսի գալստենէն առաջ քրիստոնեայ էին թէ Պօղոսի քարոզութեամբ քրիստոնէութիւն ընդունեցին։ Այս միայն կարող ենք ըսել հաւաստեալ թէ հիւրն Պօղոս մեծ աղքեցութիւն ունեցաւ նոցա վերայ, վասն զի կը տեսնենք թէ նոքա իսկոյն վիճակակից եղան Պօղոսին, ամէն տեղ հետեւեցան նորա մարդասիրական ուղեւորութեանը, նորա հետ առաքեալ եղան և մասնակցեցան նորա կրած ամէն վտանգներուն։ Եւ կարող ենք մենք տեսնել այս ամենն նոյն իսկ այն արդիւնքէն, զոր քաղցին նոքա, երբ Պօղոս իրենց տունն էր, ինչպէս որ կը տեսնենք նաև որ Եփեսոսի մէջ սոքա ուսուցիչ կը լինին մեծ ուսուցչին, դաստիարակիչ հոգակաւոր Ապօղոսին որ, ճարտարաբան էր և զօրաւոր գրովք և որ յետոյ այնչափ բարձրացուց իւր անունն որ քրիստոնէական եկեղեցւոյ մի մասն սկսաւ նորա հեղինակութեան յարիւր։ Ապօղոս տակաւին միայն Յովհաննու Մըկրորութեան ծանօթ էր, այսինքն այն ահաւոր վարդապետութեան, որ կը յայտնէր մեր դատապարտութեան վիճակն և իրկութեան կարօտութիւնն։ Մենք կը կարդանք ի Գործս Առաքելոց Ապօղոսին համար թէ գիտակ էր Աստուածային ճանապարհին, կը խօսէր եռանդուն հոգով, կ'ուսուցանէր ճշմարտութեամբ եւ հրապարակաւ կը յանդիմանէր Հրեայներն Սինագոգներու մէջ, ցոյց տալով թէ Քրիստոսն է Յիսուս և ի հարկէ այս վարդապետութիւնն նոր էր ունկնդրաց մեծ մասին համար։ Ահա սոյն Ապօղոսն էր, զոր Պրիսկիլա և Ակիլազա իրենց մօտ առին, նորա խօսքերն լսելէն զինի պատմեցին նմա Աստուծոյ նախապահին։ Որքան սրտաշարժ է սոյն տեսարանն. երկու ամուսին, երկու պարզ արհեստաւորներ կը ձեռնարկեն կրօնական ուսման մէջ կրթել մի մեծ գիտնական, ինչպէս է Ապօղոսն, և այս գիտնականը կը խոնարհի դաստիարակուիլ այդ ա-

մուսիններէն, որոնք իրենց կեանքը անցուցած են վրաններ կարելով։ Ինչ իմաստութիւն է այս, որ մի արհեստաւորի ձեռքով կը հաղորդուի ուրիշ արհեստաւորներու, խորանակար Պօղոսէն խորանակար Ակիլազային և Պրիսկիլային և սոքա ևս նոյն ուսումն, նոյն իմաստութիւնն կ'ուսուցանեն գիտութեան վարդապետներուն և իբրեւ խոնարհ աշակերտներ կը նստեցնեն իրենց առջեւ այն անձն, որ իւր գիտութեամբ և ճարտարաբանութեամբ զարմացուցած էր բազմութիւնն։ Եւ այս նորօրինակ երեւոյթն, որ իւր յայտնութենէն ի վեր ծնաւ Պօղոսն, ձկնորս Պետրոսն, մաքսաւոր Մատթէոսն և ուրիշ շատ աննշան մարդիկ, որոնք դարուց ի դարս իրենց թողած գրուածներով ուսուցիչ եղան մեծահամբաւ գիտնականներու, դաստիարակ՝ մարդկութեան դաստիարակներուն, իմաստասէրներուն, այս նոր երեւոյթն, որոյ ծնունդն իրենց խօսքով տիրեցին աշխարհի, ներկայ ընկերականութեանց տուին իրենց որոշ տիպըն և տակաւին կը շարունակեն աշխարհի վերածնութիւնն, կը հարցնենք այժմ թէ ի՞նչ է այս երեւոյթն. գիտութիւնն է արդեօք, թէ զօրութիւն, և այս գիտութիւնն մարդկային է թէ Աստուածային։

Կենաց անհաստատութիւններն կամ, լաւ է ասել, Աստուծոյ ծառայութեան սէրն Ակիլազան և Պրիսկիլան պարտաւորեցին աշխարհի մայրաքաղաքն ի Հռովմա երթալ։ Քանի տարիներ բաժնուելէ զինի, Պօղոսի ունեցած քաղցր յիշատակները կը մղեն զինքն վերստին որոնել սոյն աննման ամուսինն ի Հռովմա, ինչպէս որ կը պատուիրէ։ «Ողջոյն տալիք Պրիսկիլայ և Ակիլազայ գործակցաց իմոց ի Քրիստոս Յիսուս որք ընդ անձին իմոյ զիրեանց պարանոցս մատուցին, զորոց ոչ ես միայն գոհանամ, այլ և ամենայն եկեղեցիք հեթանոսաց»։ Հռովմա երթալէն զինի, մի անգամ և եթ կ'երևին առաքելական գրուածոց մէջ, և իրենց վաղեմի հիւրն, իրենց ուսուցիչն և բարեկամն է որ վերջին անգամ կը յիշէ այս սիրելի անուններն։ Կը գրէ նա Տիմոթէոսին. «Ողջոյն տալիք Պրիսկիլայ և Ակիլազայ Բ. Տիմ. Գ. 19»։ Տասն և հինգ տարիներ անցած էին այն օրէն ի վեր երբ առաջին անգամ Պօղոս և այս երկու ամուրք հանդիպած էին միմեանց։ Այս երկար տարիներն բնաւ չէին նշուազեցուցած նոցա հաւատարմութիւնն առ Տէր և հետեւապէս չէին փոփոխած բնաւ նոցա փոխադարձ հաւատարմութիւնն։ Եւ ի՞նչպէս կարող էին թուլնալ այն կապերն, զոր Աստուած ինքն հիւսած ամրացուցած էր։ Այսպէս ահա Պրիսկիլայի և Ակիլազայի յիշատակն ա-

մենէ առաջ կը ներկայանայ Պօղոսի սրտին և բարեկամաց այն ցանկին մէջ, որով ողջոյններ կ'ուղղէ այն. կը տեսնենք նոցա անբաժանելի անուններն։

Մենք յառաջ կը բերենք այս պատմութիւնն իբրեւ գեղեցիկ օրինակ քրիստոնէական ամուսնութեան։

Սոյն պատմութեան մէջ կ'երևի երկու ամուսիններու փոխադարձ սէրն, իրենց պարտուց կատարումն, իրենց գորովանքն. բայց այս ամենէն աւելի կայ մի բարձր գաղափար, որ կը տիրէ մեր սրտերուն վերայ և որ է սոցա առ Աստուած ունեցած պարտաւորութիւն և որով կը տեսնենք մենք երկրէն բարձր՝ երկինքն, Երկրքեան միացած են իրարու հետ. բայց միացած են միանգամայն և Աստուծոյ հետ։ Այսպէս պարտի լինիլ ամէն ամուսնութիւն. այսպէս պէտք է որ ամուսնական սիրոյ միութեան հետ լինի նաև միութիւն Աստուածային սիրոյն։

Քրիստոնէական ամուսնութեան մէջ, ամուսինք միայն այր և կին չեն, այլ և քրիստոնեայ։ Այս կոչումն ունի բարձր նշանակութիւն, հոգւով և ճշմարտութեամբ երկրպագութիւն և ոչ թէ մեքենայական պաշտօնասիրութիւն։ Այս քրիստոնէական ճշմարիտ կոչումն ժառանգութեամբ չ'ստացուիր, այլ ձեռք կը բերուի սրտով, լաւ է ասել, յաղթանակաւ, որով մարդն գոյութիւն կ'ունենայ քրիստոնէութեան մէջ, Հետեւապէս ամուսնական միութիւնը չը նմանիր ուրիշ միութեանց. քանզի այս միութիւնը պէտք է որ ունենայ իւր յատուկ գրոյմն, իւր յատուկ տիպն, իւր յատուկ առաւելութիւններն, որով փառաւորուի Աստուած, փառաւորուի մեր Տէրն Յիսուս Քրիստոս։

Տարակոյս չկայ որ Ակիլազայի և Պրիսկիլայի միութիւնն էր գերազանցապէս քրիստոնէական միութիւն, բայց սոյն երկու ամուսինք աւելի յառաջ գրնացին և մի մասնաւոր կերպիւ նուիրեցին իրենց միութիւնն ի փառս Աւետարանի, ի փառս Յիսուսի Քրիստոսի։ Մեր յառաջ բերած Պօղոս առաքելոյն խօսքը կը յայտնէ որ սոքա երկրքեան միասին կ'աշխատէին Յիսուսի Քրիստոսի համար, իրենց կեանքը դրած էին Առաքելոյն կենաց համար և արժանացան եկեղեցեաց երախտագիտութեանն։ Ոչ ապաքէն ամէն քրիստոնեայ ամուսնեւ պարտաւոր են սոցա գեղեցիկ օրինակն ունենալ իրենց առջեւ, Աստուծոյ թաղաւորութիւնը յառաջացնելու համար։

Ս. Գրոց այն խօսքը թէ տուաւ Աստուած օգնական՝ նման նմա, պէտք է որ ամէն ամուսնացեալ մէջ զարթուեցանէ մի առանձին եռանդ, ինչպէս ամէն գործոց, նոյնպէս և Աստուածային

ճանապարհը շարունակելու համար, իրարու օգնել: Պէտք է որ ինչպէս մին, նոյնպէս և միւսն զգան Աստուծոյ սէրն, պէտք է որ երկուքեան իսկ պատկանին Աստուծոյ: Այսպիսի ամուսնութիւնն է որ կը կրէ իւր վերայ Աստուծոյ օրհնութեան կնիքն: Ի՞նչ սրտաշարժ օրինակ է Ակիւզասի և Պրիսկիլայի միասին աշխատելն՝ Ապօղոսը կրթելու համար: Կան ասպարէզներ, որ կնոջ առջեւ փակուած են. բայց բնու փակուած չէ քրիստոնէութիւնն ուսուցանելու ասպարէզն: Եթէ Ակիւզասին ամուսինն նորահետ աշխատելով արժանացաւ եկեղեցեաց երախտագիտութեանն, ի՞նչու համար մեր ժամանակի Պրիսկիլաներն ևս նոյնը պիտի չընեն: Քանի քանի այսպիսի առիթներ կը ներկայանան կիներուն թէ՛ իբրեւ ամուսին և թէ՛ իբրեւ մայր ընտանեաց: Ի՞նչքան ճարտար է քրիստոնէական եռանդն. որչափ զօրաւոր է քաջալերելու համար: Ո՛րչափ համբերատար, որչափ կ'երկարէ կեանքը, որչափ կը բազմապատկէ շարժառիթներն: Չը նկարագրենք մասնաւոր կանոններն, որոնք տեղւոյն համեմատ կը փոփոխին, այլ յառաջ բերենք միայն սկզբունքն որ ամփոփուի է և կը պարունակի այս համառօտ խօսքերուն մէջ. — ինչ որ կը ներուի երբեք այլ կանանց, չներուի բնաւ քրիստոնէայ կրնոյ: Սորա պաշտօնն է մարդասիրութիւն, սորա զգօնութիւնն է զգօնութիւն հրեշտակաց: Ինչ որ կը խօսինք կնոջ մասին, նոյնն առաւելապէս կը պատկանի նաև առն: Սա պարտաւոր է աւելի միջոցներ մատակարարել և զօրացնել, հաստատել կնոջ գաղափարներն: Սուրբն Պօղոս երկուցուն եւս կ'ուզէ իւր խօսքն և երկոքեան եւս պարտաւոր են խորհիլ Պօղոսի պատուէրին վերայ: * * *

ՕԴՏԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔ

ԱԳԿՈՒՍ պօղոս. — Խաղողի, ծիրանի և դեղձի նման պտուղներն եթէ անկուտ յառաջ բերել կ'ուզէք, առէք պտղատու տնկոյ փափուկ ու ճապուկ ճիւղերը, ճեղքեցէք զանոնք և դուրս հանեցէք անոնց մէջի ծուծն և դարձեալ միմեանց յօդեցէք: Այսպէս պատրաստուած տունկին արտադրած պտուղը կուտ չունենար:

Եթէ միևնոյն օրթատունկէն գոյնզգոյն խաղող արտադրել կ'ուզէք, հաւաքեցէք սպիտակ, թխագոյն ու կարմիր խաղողներու կորիզներն, ճիւղ մը ճեղքելով՝ առանց ծուծը հանելու, անոր մէջ ղետեղեցէք զանոնք, կապեցէք և տնկեցէք: Երբ ծիւղն օճաղի, հիւսմամբ պիտի տեսնէք երփներանգ պտուղներ միևնոյն օրթատունկին վրայ: Կ. Բ.

ԾԱՏՈՒՐԻ ԽՐԱՏԱԿԱՆԸ

Եկէք ճիւղվերաք դուք քարիք ըրէք, Աշխարհքս, սար ու լեռ պաղղա պարի պէս: (1)

Մարդս վարդ, բէհան, մեղքս փուշ եղել

Պատը չառ ըլենար պախա պարի պէս:

Սուրբ աւետարանը մեզի համար է Երկնոց լուս իջաւ գետնին կամար է: Գնէ օրը երեք անգամ ժամ ըրէ: (2)

Աստուած մեղքդ չ'յիշեր արդար տղի պէս:

Աօղղ Մատուր կ'ըսէ. եկէք ծօ՛ մանչեր (3)

Աշխարհքս վէ՛վ կար որ իր մեղքը ճանչէր: (4)

Մեր տէրն եկաւ գնաց «Ղազար» կը կանչէր:

Աղամնստել կուլար Ֆիլղան զարի պէս: Գ Պ Ի Բ

Բաբերդ

- (1) Զաշխարհ պարտիղի կը նմանցնէ, մարդը հոն իբրեւ ծաղիկ կ'ըմբռնէ:
- (2) Յառաւօտու, յերեկոյն և ի հանգստեան:
- (3) Իւր գիւղին երիտասարդները կը խրատէ:
- (4) Աղամ դժոխքին մէջ միշտ «արի տէր» կը կանչէր, և երբ Ղազարը կոչեց Տէրը, սատանայն բարկութեամբ ապտակ մը զարկաւ Աղամին: Քրիստոս անոր համար էր որ լացաւ, կըսեն ռաւիկը կամ մեկնիչք ոմանք:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ԷԳՖԻԼԵԳԱՅԻ միքօպը. — Ըսուեցաւ թէ Տօքթօր Փթէֆֆէր, Տօքթ. Քօլիս փեսան, վերջին դեկտեմբեր ամսոյն մէջ Էնֆլուէնցայի միքօպը զըտաւ, մինչդեռ երկու տարի յառաջ անգլիացի բժիշկ մը Էնֆլուէնցայի միքօպը գտած և զայն գիտական աշխարհին ծանօթացուցած էր:

Կարկուտ. — Գերմանացի Պ. Բօգէլլի տկանատես եղած է կարկուտի գոյանալուն: Նա դէպ յարեւելք նայող պատուհանի մը առջև կը գտնուէր, և նոյն պահուն սաստիկ հով մը կը փչէր: Անձրեւն որ տանիքէ մը կը հոսէր, հիւսիսային ցուրտ հովէ մը դէպի վեր քըշուելով կ'սկսէր խոշոր կաթիլներով վար իյնալ. անմիջապէս հարաւային հով մը փչեց և անձրևի կաթիլներն սառէ գընտակիկներու (կարկուտ) կերպարանափոխուեցան: Պ. Բօգէլլի այս երեւոյթը 4-5 անգամ տեսած է տասը վայրկենի մէջ. երբ հարաւային հովը դադրէր, կաթիլներու ի սառ կերպարանափոխութիւնն եւս իսկոյն կը դադրէր, իսկ երբ վերսկսէր, երեւոյթն եւս վերստին կ'երևէր:

Խաղաղութեալ ալիւր. — Խարդախեալ ալիւրներ յերևան եկան յիսալիա. ա-

լիւրի վաճառականներէն ոմանք ալիւրի մէջ մարմարիոնի փոշի կը խառնեն, և այլք սիւլֆաթ օք պարիք (Barytine). Յայտնի է թէ ասոնք ոչ միայն անսընդարար, այլ և առողջութեան կարի վնասակար են:

Մթնոլորտին ախտ. — Կ'ըսուի թէ 1743ին ի Փարիզ և ի Վէրսայլ հարբուխի և թոքատապի համաճարակ մը տիրելով, առաջին անգամը լինելով Լուի Ժե. Թագաւորը զայն տարափոխիկ հարբուխ (grippe) անուանեց. Հաստատուած է նաև թէ վերոյիշեալ տարւոյն օգերեւոյթաբանական վիճակը նման էր մեր վերջին մի քանի տարիներուն որք մեզ բերին Էնֆլուէնցան, այսինքն՝ ցուրտ, խոնաւ և փոփոխական բարեխառնութիւն մը:

Պսակ լուսնոյ. — Յունուար 14ին, ի Փարիզ սքանչելի օգերեւոյթ մը տեսնուեցաւ. լուսնոյ արեւելեան կողմը պըսակ մը կ'երեւէր, որ ծիածանի գոյնն ու փայլն ունէր. նոյն պահուն լուսնոյ մօտէն խոպոպաձև ամպեր կը սահէին, թէև անշուշտ այս երեւոյթն պատճառող ամպերն աւելի բարձր և կատարելապէս անտեսանելի էին: Այս հաշուագիւտ երեւոյթ երրորդ անգամը լինելով կը տեսնուի, ասկից առաջ երկու տեսնուած լինելով ի Պօրտօ 1874 դեկտեմբերին:

Ժամանակ եւ մահ. — Լայքցիկցի բժշիշկ մը կը ջանայ հաստատել յարաբերութիւն մը ի մէջ ժամանակաց և հիւանդութեանց, որոշելով այլ և այլ ժամանակամիջոցներ, 12-50 օր և 18-20 տարի: Մեր երկրաց մէջ ձմրան բարեխառնութիւնն պատճառ է բազմաթիւ մահերու, իսկ հարաւային երկրաց մէջ, երբ փոխանակ ցուրտի տաքութիւն տիրէ, աղետալի կը լինի. նոյնպէս հիւսիսային երկրաց մէջ երբ մեղմ ձմեռներ լինին, մահը կը բազմանայ:

Հողմոց ընթացքը. — Երեւելի երկրաշափ մը, Պ. Տիւբօնշէլ, իւր բազմաթիւ անձնական զննութիւններէն կ'եզրակացնէ թէ բոլոր հողմոց ընթացքի ձևն կորագիծ լինելով, մշտակայ թաւալական շարժման մը հոսանքը կը կատարեն, թէ երկրի թաւալման շարժումը հողմոց ընթացքը կը շեղէ, բաց ի արեւելեան և արեմտեան հողմերէն:

Զիհակօյի աւտարակը. — Որոշուած է ի Զիհակօ կառուցանել աշտարակ մը, նման Էյֆէլի աշտարակին, 1120 ոտք (341 մետր) բարձրութեամբ. բայց քանի որ այս թուոյն մէջ հաշուուած է դըրօշակը և Միչիկան լճին մակերեւոյթէն վեր բարձրութիւնը, Էյֆէլի աշտարակէն ո՛չ շատ բարձր պիտի լինի:

Թարգ. ԹԱԹՈՒԼ ՔԻՒՅԵԼԵԱՆ

Այնքապ

MAISON PHÉNIX

Բերա, Բասաժ տիւ Թիւնէլ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Շապկեղինաց, ձերմակեղինաց եւ Բրդեղինաց

Վաճառատունս կը յայտարարէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, Նանսիի և Բիւմպէրիի աշխարհածանօթ գործատուներէն ի նորոյ ստացած է մեծ քանակութեամբ՝ վերջին նորաձեւութեանց համաձայն շինուած՝ արանց, կանանց և մանկանց համար պատրաստ հագուստեղէններ, օժիտի համար բազմատեսակ ձերմակեղէններ, կնուների համար մանկանց զգեստներ և այլ ամէն տեսակ ապրանքներ:

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ.

Շապկի կտաւեայ	Հատը	14 Էն 47 1/2
» գունաւոր տպածոյ	»	10 Էն 28
» Փանէլա	»	21 Էն 42
» Գիշերանոց	»	12 Էն 27
Անդրապարտիկ	»	10 Էն 21
» մատամբօլ	»	15 Էն 22
Օձիք կտաւեայ	տուզինան	17 Էն 54
Թեւնոց »	»	29 Էն 65
Թաշկինակ այլ և այլ տեսակ	»	14 Էն 135
Գուլպաներ՝ ֆիլ տ'էքօս, բամպակեայ, մետաքսեայ, բրդեայ	»	29 Էն 145
Փողկապ այլ և այլ տեսակ	տուզինան	3 Էն 19

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ.

Շապկի՝ լաւ տպածոյ, գիւմպէրու, պրօտըրիով	Հատը	15 Էն 27
» » » տանթեւայով	»	18 Էն 31
Վարտիկ » » » »	»	14 Էն 22
Վարտիկ » » » պրօտըրիով	»	11 Էն 24
Միսօ » » » »	»	20 Էն 38
» » » տանթեւայով	»	25 Էն 65
Բօրսէ՝ Բարիզի Կուրտէ գործատան	»	26 Էն 70
Բօրստօ բամպակեայ, մետաքսեայ	»	11 Էն 26
Փանէլա լաւագոյն տեսակէն	»	15 Էն 40

ՄԱՆԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ամէն տեսակ զգեստեղէնք և ձերմակեղէնք:

Սեղանի սփռոցներ գունաւոր՝ 6 անձեռնոցով	Հաշ.	20 Էն 39
» » գունաւոր 6 և 12 »	»	65 Էն 145
Անկողնոյ ծածկոցք մէթրը	»	9 Էն 17
Գուլպայ՝ ֆիլ տ'էքօս, բրդեայ, բամպակեայ	տուզինան	40 Էն 145
Կտաւ Վիշիի, մէթրը	»	3 Էն 5
Սպիտակ տպածոյ՝ լաւագոյն տեսակէն	»	2 Էն 5 1/2

Եւ ուրիշ ամէն տեսակ ապրանքներ

Յանձնարարութեանց համար պէտք է գրել «Մաղիկի» Յանձնակատարութեան Գրասենեակին:

17—52

Նիքօլա Մանփօւմիս

ԼՈՒԻՍԱՆԿԱՐԻՉ

Ի Պոլիս, Սուլթան Պալատի,

Քէօքքիէի պաշը, Թիւ 99

Հուսանկարչատանս մէջ կը պատրաստուին ամէն տեսակ լուսանկարներ՝ Ներուպայէ նոր հասած բազմաթիւ նորաձեւար գործիքներով: Պ. Ն. ԱՆՏՏՐԻՕ ՄէլճՕ ինքն անձամբ կը հանէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց պատկերները: Յաճախորդներն կատարելապէս գոհացնելու համար, յանձնարարուած լուսանկարներու ՕՐԻՆԱԿը ցոյց կը տրուի նախապէս, և եթէ չհաւանութիւն, կրկին անգամ կը լուսանկարուի, մինչև որ հաւանութիւն գիշորութիւն մը գործարարագործին ոչ մի լուսանկարիչ յանձնարարուած, կ'ազգաւորարեմք մեր բազմաթիւ յաճախորդաց որ, ինչպէս յստակ և պայծառ օրեր, նոյնպէս և անպատ և միառախալատ օրեր լուսանկարք կը հանուին ամենայն յաջողակութեամբ, չնորէի նոր դիւտերու:

Կը խնդրուի զգուշանալ կարգ մը նոյնիլուկ լուսանկարիչներէ որք կը գործեն մեր անուամբ: 11—12

ԿԻԻՆ ՏՕՂՏՈՒ

Սուլթան Բամամ, Ֆնտգլեան խան, 44 Եւրոպայէն նոր բերուած հետեւեալ ապրանք կը վաճառուին 12 դրուշ 30 փարայի:

1 Գծաւոր բրդեայ արանց ֆանելա:
3 Զոյգ կապարագոյն բրդեայ արանց ֆանելա:

1 Հատ գունաւոր բրդեայ կանանց ֆանելա:

2 Զոյգ կապարագոյն բրդեայ կանանց գուլպայ:

1 Հատ Բրօֆ. Ժաքէրի դրու թեամբ ներքնաշապիկ:

1 Հատ Բրօֆ. Ժաքէրի դրու թեամբ ներքնաշապիկ:

1 Անգղ. կտաւէ օձիքով ու թեւնոցով արանց շապիկ:

3 Արանց շապիկի նորաձեւ ձերմակ կուրծք:

6 Արանց շապիկի նորաձեւ օձիք:

3 Զոյգ քթանէ շապիկի թեւնոց:

1 » մէջը ֆանելայով ձեռնոց:

1 Հատ գունաւոր արանց ֆանելայ վարտիք:

1 Հատ բրդեայ կանանց ուսնոց:

1 » բուրդէ հիւսուած կանանց ծածկոյթ:

1 Հատ գունաւոր բրդեայ տղոց շոր-շազգեստ:

1 Հատ բրդեայ տղոց բաճկոնակ:

2 » ամենալաւ տեսակէն մետաքսեայ փողկապ:

12 Հատ գունաւոր կամ ձերմակ քթան թաշկինակ:

6 Հատ գունաւոր երեսի սրբիչ:

4 » կարմիր գծաւոր խաւու:

3 » շատ մեծ ոտքի խաւու:

4 Հատ ծայրերը գունաւոր ծաղկենկար քթան խաւու:

3 Հատ ծայրերը շինուած լաւ քթան խաւու:

6 Հատ գունաւոր քթան՝ սրբիչ:

1 » մետաքս կամ բուրդ կանանց լասթիքի ֆանելայ:

1 Զոյգ շատ երկայն անգղ. շորաշէ վարագոյր:

1 Հատ մետաքս տուփի մէջ 2 լաւանտա, 1 օճառ, 1 օտը քօլօնեք:

6 Հատ շորըրը գունաւոր կանանց քթան թաշկինակ:

4 Հատ լաւ տեսակ արանց քթան թաշկինակ:

6 Հատ շորըրը անթիքայով ձերմակ կանանց թաշկինակ:

6 Ծաղկենկար տամասէ անձեռնոց:

1 Հատ ծոպերը շինուած 8 հոգինոց սեղանի ծածկոց:

6 Անգղ. արծաթէ ապուրի դգալ:

3 Հատ դանակ և 3 պատառաքաղ:

2 » գոյնզգոյն լամպի ֆանելայ:

2 Զոյգ գծաւոր բրդեայ կանանց գուլպայ:

3 Հատ Լիոնի մետաքսէ գունաւոր թաշկինակ:

2 Հատ շատ մեծ քթանէ խաւու:

2 » լաւ տեսակ գաղ. մետաքս թաշկինակ:

6 Հատ Անգղ. արծաթէ սուրճի կամ անուշի դգալ:

3 Բրդեայ լասթիքի տղու գուլպայ:

Յանձնարարութեանց համար պէտք է գրել «Մաղիկի» Յանձնակատարութեան Գրասենեակին:

12—12

Ս Ա Մ Փ Ս ՈՆ

ԱՃՈՒՄՆ ԵՒ ԵՐԿԱՐՈՒՄՆ ՄԱՋԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, 15 Մուհարէմ, և 8 Օգոստ, 1307

Տեսաբ Խարաֆեան եղբարք,

Դեղագործ և Խաբէ-ը

1305 թուականին էր որ Ձեզ հետ մէկ տեսութեան մէջ՝ նախապէս տեղեակ լինելով արհեստի մէջ Ձեր ունեցած ճարտարութեան և լուրջ արուեստասիրութեան՝ խնդրեցի մագերէ երկարող, անեցնող և հիւանդ արմատները կենդանացնող պատրաստութիւն մը իմ աղջկանցս համար:

Խոստացաք իբր փորձ ի մասնաւորի պատրաստել այդպիսի դեղ մը, պայմանաւ որ երբէք չպիտի պարունակէր իւր բաղադրութեան մէջ հակառողջական նիւթեր, և ըստ Ձեր խոստման զրկեցիք ինձ երեք չիլ սոյն դեղէն:

Արդ՝ ինչպէս յայտնած եմ հրապարակաւ շնորհակալութիւնս 14 մուհարէմ և 7 օգոստ. թուականի յայտնէի լրագրոյ միջոցաւ, նմանապէս սոյն մասնաւոր գրութեամբս կը յայտնեմ խընդակցութիւնս, վասն զի Ձեր պատրաստութիւն յաջողապէս պատկուեցաւ, անեցնելով, երկարելով և գեղեցկացնելով աղջկանցս մագերէ, և կը յաւելում թէ այդ դեղ չպարունակէր իւր մէջ հակառողջական նիւթեր այլ և այլ պատրաստութեանց նման:

Ընդունեցէք շնորհակալութիւնս
Թօրգարուի կայս. Պաշտան
պահեստի զօրաց բժիշկ
դեր հազարապետ
ՀԻՒՍԷՅԻՆ.

Փ Ո Ր Ա Գ Ր Ա Տ Ո Ւ Ն

Ե Ր Ո Ւ Ա Ն Դ Փ Ա Լ Ա Գ Ա Շ Ե Ա Ն

Կ. Պոլիս, Ուզուն Զարեի, 402

Փորագրատանս մէջ կը փորագրուին մեծ խնամօք և փութով ամէն տեսակ կնիք և պատկեր՝ լաստիկի, փայտի, և մետաղներու վրայ, կը փորագրուին տպագրական ամէն տեսակ և ամէն լեզուէ տառերու պողպատներ, կը պատրաստուին կալվանօ կաղապարներ, զինկոյէ տառեր և թուանշաններ, ևն. ևն.

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. ՆՏԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
Էսկի-Չուպքիէ փողոց, քի. 61

ԳԱԻԱՌԱՑԻՈՑ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵԻՈՐ ԱԶԴ

Գաւառաց մէջ շատ անգամ կը պատահին այնպիսի դատեր ու գործառնութիւններ որոնք, իրենց բնութեամբ և ըստ օրինի, Պոլիս փոխադրուելով միայն կրնան շարունակուիլ և իրենց լուծումը գտնել. այս կարգէն են վճռաջինջ Ատենին ներկայանալի դատերը (թէմիզ), օտար հպատակաց հետ գաւառաց մէջ տեսնուած դատերուն վերաքննութիւնը (իսթիմաֆ), Թէսթիքաթը Եւրիի վերաբերեալ դատեր, Ֆէթիլահանէի վերաբերեալ գործեր, և այլն, և այլն:

Գաւառացիք յաճախ պարտաւորուած կը լինին այսպիսի դատերու և գործերու համար ի Պոլիս փոխանորդ մը կարգել իրենց, բայց դիւրութիւն չունենալով ճանչնալու մայրաքաղաքիս փաստաբանաց բազմութեան մէջ վստահելները ու ձեռնհասները, հազար դժուարութեանց կը հանդպին, և յաճախ անկարող կամ անփոյթ մարդոց գործ յանձնելով, վերջ ի վերջոյ կը կորուսանեն իրենց իրաւունքը:

Գաւառացի այս կարգի խնդրոց մէջ գաւառացւոց ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, «Ծաղիկ» Յանձնակատարութեան Գրասենեակը կապակցութիւններ հաստատած է մայրաքաղաքիս ամենէն ձեռնհաս փաստաբաններէն մի քանիին հետ: Կը հրաւիրուին այս կարգադրութենէն օգտուիլ նոքա որք այդ տեսակ գործեր ունին:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱՐՈՒՂԵԱՑ

134րդ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ մայիս 20 ին. Մեծ պարգեւն է

300,000 ՖՐԱՆԿ ԿԱՄ 13,200 ԳԱՂ. ՈՍԿԻ

Պիտի շահին 600 անձինք: Ամենէն փոքր պարգեւն է 400 ֆրանք: Բաղդատմաք վաւերացեալ են Օսմանեան առեւտրական նախարարութենէն:

Գիւն թաղարտումսի 10 դրոշ:

Գաւառներէն ստանալ ուղղոյնքը պէտք է դիմեն ԾԱՂԻԿԻ Յանձնակատարութեան Գրասենեակին: Փօստի ծախուց համար պէտք է զրկել մէկ շրուշ աւելի:

Շահող թուոց ձեռն գուցակը կը հրատարակուի ԾԱՂԻԿԻ մէջ:

FRATELLI GOLDENBERG

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵՇ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԱՐԱՌՈՐ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՆՐԱՇԱՆՈՒ ԶԱՄԱՅՆ ԵՐՈՊ. ԹՈՒՐԿԻՈՑ, ԱՍԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐԿԻՈՑ ԵՒ ԵՐԿԱՐՈՒՄՆ

ՖՐԱԹԵԼԼԻ ԿՈԼՏԵՆՊԵՐԿԻ

Այս վաճառատուն կը յանձնարարուի հասարակութեան և ամէն մրցում կրնայ դիմադրել իւր կերպասուց ընտիր յատկութեամբ, պատրաստուած լատտիկութեամբ, ինչպէս նաեւ հանդերձին գեղեցիկ կտրուածքով:

ԳԼԽԱՌՈՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑԻ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Թիւնէլի քով Թիւ 2, եւ Բարաքէօյի Կամուրջին գոլիթ Թիւ 28

ՄԵՇԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

ՄԱՍՆԱՑԻՒՂԻ

Հռոտոս, Բափլլա, Ռուսնուք, Զմիւռնիա, Վառնա, Պուրկաս, Փիլիպէ, Բոր-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Մերսին, Բիոս, Թարսուս, Ատանա, Պէրութ, Դամասկոս, Տրիպոլիս (Սուրիական), Եաֆա, Աքեա, Ալեքսանտրիա, Դահիթէ, Լայլէ, Լայլէ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանսայի նախկին արտաքին գործոր նախարար Պ. Ֆլուրէնս Բարիզէն Մոսկուա գնաց՝ կաթողիկէ եկեղեցւոյ մը, Ֆրանսական հիւանդանոցի մը և Ֆրանսական բարեսիրական ընկերութեան մը բացումները կատարելու համար։

— Ռուսիոյ մէջ 500 ռուպլ տուգանաց և եւամսեայ բանտարկութեան պիտի դատապարտուին այն անձինք որք չեն հաստատի և չըջակայ դաւառաց մէջ լեհ զգուժ գաղտնի վարժարաններ կը բանան և կամ անոնց բացման ու գոյութեան կը սատարեն։

— Պ. Կլասպոն կանանց ընտրողական իրաւունք չտրուիլը ջատագովող գիրք մը հրատարակեց, որուն համառօտութիւնն է թէ կանայք ընտրական իրաւունք ստանալով՝ իրենց ամենագեղեցիկ հրապոյրները, փափկութիւն ու համեստութիւն, կը կորսնցնեն։

— Պարսկաստանի իւր ծխախոտի Րէ-ժիին ջնջման համար անգղիական ընկերութեան վճարելիք 500000 անգլ. ոսկին ռուսական կառավարութիւնն ինք վճարել առաջարկեց է 6% տոկոսով։ Այսու ռուսական աղղեցութիւնն ի Պարսկաստան մեծապէս կ'օգտի։ Պարսկաստանի պատասխանը դեռ յայտնի չէ։

— Միացեալ-Նահանգաց կառավարութիւնը Սան-Տոմինիլո ամերիկեան հանրապետութեան 17 1/2 միլիոն ֆր. 5% պարտատուները գներ է, որով մասամբ իւր անոր սանձը իւր ձեռքն անցուցած է։

— Իսպանիոյ նորընտիր ելմտական նախարար Պ. Բոլոմպո հրաժարեցաւ։ Նոյն նախարարութեան գործերն առ ժամապէս պիտի վարէ Պ. Լուսիան։

— Յունաստանի մէջ ընտրական պայքարը կը շարունակէ դեռ. կը յուսացուի սակայն թէ Պ. Թրիքոպիսի կողմնակիցը պիտի չահին։

— Գերմանիոյ հանգուցեալ Վիլհելմ Ա. Կայսեր քոյր՝ Ալեքսանտրին մեծ դքսուհին մեռնելով, յուղարկաւորութիւնը չորեքշաբթի օր կատարուեցաւ ի Շվեյցին։

— Ռուսիոյ մէջ յառաջիկայ տարուան հունիսը շատ յուսատու լինել կը թուի։ Կաւկասիոյ մէջ սովորականէն շատ առատ պիտի լինի։ Սակայն Ռուս կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ զայդ լուր, պատճառելով թէ հաղիւ երկու շաբաթէն հնձոց մասին նահանգներէն սպասուող տեղեկագրերը կը հասնին։

— Զուիցերիոյ Ժընէվ քաղաքին մէջ ամսոյս 7ին բացուեց է բնաւունութեան երկրորդ համաժողովը։

— Բարիզի մէջ վերջերս պայթուցիկ նիւթերու միջոցաւ տեղ տեղ ահ ու սարսափ սփռող Ռաֆաէլ ռճագործին և իւր 4 ընկերաց դատն անցեալ օր տեսնուելով, Ռաֆաէլ և իւր Սիմոն ընկերը ցմահ տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեցին։

— Միացեալ-Նահանգաց Ծերակոյտը՝ Սպանիոյ դեռահաս թագաւորը, Մայր-Թագուհին և Քրիստափոր Քոլումպոսի ժառանգորդները հրաւիրեց է այցելել Զիքակոյի արուեստահանդէսը և հիւր մնալ ամերիկեան ազգին։

— Պուկարիոյ Ֆերտինանտ իշխանը Կոմա տը Միւրանի. ծածկանուան ներքեւ չորեքշաբթի մեկնեց է Սօֆիայէն Եւրոպայի մէջ ճամբորդութիւն մը կատարելու համար։ Գործոց վարչութիւնը Պ. Սթամպուլօֆի յանձնեց է։

— Անգլիոյ մէջ ի Տիւրհամ, հանքային աշխատութիւնք դեռ չեն սկսած։ Պարսպ մնացած գործաւորաց թշուառութիւնը չափ չունի։ Շատ տեղեր հանգանակութիւններ բացուած են։

— Ֆրանսայի պատերազմական նախարար՝ Պ. տը Ֆրէսինէ երկրին հիւսիսային կողմերը քննական պտոյտ մը կը կատարէ։

— Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար՝ Պ. տը Կիրսի վիճակը երթալով կը ծանրանայ։ Իւր գործերը փոխանորդաբար կը վարէ Շուէտի ռուսական նախկին դեսպան՝ Պ. Շիւքին։ Վերջին լուրերը քիչ մը գոհացուցիչ են։

— Պուկարիոյ կառավարութիւնը բազմաթիւ ռուս լրագրաց մուտքն արգելած է իւր երկրին մէջ և այլոց համար ալ խիստ դրաքննութիւն մը հաստատած է։

— Վիէնայի մէջ անցեալ կիրակէ ի ներկայութեան կայսեր մեծ հանդիսիւ կատարուեց է Րատեցքի մարաշախտին արձանին բացումը։

— Անգլիոյ թագուհին երկուշաբթի Ֆրանսայէն մեկնեցաւ Տարմթատ երթալու համար ուր պիտի տեսակցի Վիլհելմ Կայսեր և Ֆրեաերիկ Կայսրուհւոյն հետ։

— Եգիպտոսի կառավարութեան պահեստի դրամը որ մինչեւ հիմա միայն եգիպտական արծեթղթեր գնելու վերապահեալ էր, այսուհետեւ կիսովին եւրոպական արծեթղթեր գնելու ալ պիտի գործածուի։

— Ռոզիլեան դրամատան Ֆրանք-Փորթի ձիւղին գանձապահը՝ Եէկէր որ փախած է, 1,700,000 մարք իւրացուցած կը կարծուի։ Այս դումար մեծ մասամբ ցորենի շահադիտութեանց մէջ կորսուած է եղեր։

— Անգլիոյ Պանթան իւր զեղչի սահմանը հարիւրին 2 1/2 էն 2ի իջեցուց։

— Գերմանիոյ Վիլհելմ Կայսրը Վեսթֆալիա գացեր է՝ հոն գործաւոր դատական գործին վիճակն աչքէ անցնելու համար։ Բարբիլի զօրավարն ևս Բարլսպատ գացած է։

— Միացեալ-Նահանգաց Պալլիմօր մարտնաւուն նաւատեաց երկուքին Քիլիի մէջ ցամաքի վրայ յարձակում կը լրելով սպաննուելուն համար՝ երկուց տէրութեանց միջև բացուած երկարատեւ վիճաբանութիւնը վերջապէս պիտի փակուի, շնորհիւ Պ. Մաթիաս Րոմէրոյի, Վաշինկթոնի մեքսիկեան դեսպանին որ իրաւարար կարգուած է։

— Սերպիայէն արտաքսուած պուլկար փախստական Րիչօֆի ռուսական հողին վրայէն անցնելու թոյլ չէ տրուեր, այլ ռուսական չոգենաւով Օտեսա ղրկուեր է։

— Ռուսիոյ խորհրդարանը չորեքշաբթի բացուեցաւ։ Կառավարութիւնը նոր զօրանոցներ հաստատելու և նոր դէնք գնելու համար 25 միլիոն ֆրանքի վարկ մը խնդրեց է։

— Ֆրանսայի մէջ զինուորական հեծելանաւորդաց խումբ մը կազմուած է։

— Ալիքեանի արքեպիսկոպոսը և իրեն ենթակայ չորս եպիսկոպոսները համախոհութեամբ հակառակարարական քարոզ մը խմբագրեցին որ Զատիկին իրենց թեմին եկեղեցեաց մէջ կարդացուեր է։ Կառավարութիւնը դատի պիտի ենթարկէ յիշեալ եկեղեցականները։

— Բարիզու ոստիկանապետը՝ Պ. Լոչէ տեղեկագիր մը մատուցանելով նախարարապետ Պ. Լուպի, խնդրեց է ոստիկանութեան պաշտօնեայնները բազմացնել Ֆրանսական ոստանին մէջ և անոնց օրականներն աւելցնել։

— Ֆրանսական գինեգործութիւնը մեծ վնաս կրեց է անցեալ շաբթուան ցուրտերէն։

— Աւստրո-Հունգարիոյ կառավարութիւնը քան ոսկի և արծաթ նոր դրամներ կտրել կուտայ արգի ֆիորինին տեղ։ Մէկ քանը մօտաւորապէս մէկ ֆրանք պիտի արժէ և անոր պէս հարիւր մասի բաժնուած պիտի լինի։ Արդարաւանք մանր դրամներ ալ պիտի կտրուին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ասիական. — Տրապիզոնի նորընտիր կուսակալ Գատրի պէյի Պաւլյի աստիճան տրուեցաւ։

Պասուանգ. — Սաքս Մէյնինկէնի իշխանին ականակուռ Օսմանիէ, իշխանուհւոյն Ա. Շէֆազաթ և իրենց հետեւորդաց այլ և այլ կարգի պատուանշաններ շնորհուեցան։

— Տէրսիմի հոգակաւոր աւագակապետներէն Հատիգատէ Վէլի աղա կը-
ռուոյ մը մէջ սպաննուեր է: Իւր եղ-
բայրը՝ Եղսուֆ եւս սպաննուեր է:

— Գաւառի մէջ յորոշ սոյսինքն անցեալ
տարուին 363711 զրուշ աւելի է եղեր:

— Այսրնի Յունաց մետրապոլիտ Տ.
Թարսիսի Ս. Փրկչի պատուանշան
տրուած է հելլենական կառավարու-
թեան կողմէն:

— Վանայ կեալաջ գաւառակին մէջ
ապրիլ 8ին երկրաշարժի զօրաւոր ցնե-
ցումներ տեղի ունեցեր են:

— Գաւառի մէջ եւս ապրիլ 2ին
երկու անգամ երկրաշարժի ցնցումներ
տեղի ունեցեր են:

— Տոքթօր Վուլֆօլիչի սպանչաց
գատը յառաջիկայ երկուշարժի օրը պի-
տի տեսնուի:

— Առանձնաւորօրէն նահանգներ
գացող օսմանեան հպատակաց իրենց
ծննդաւորներուն մէջ ունեցած մար-
դահամարի գործողութիւնները ներքին
գործոց նախարարութեան ձեռամբ պի-
տի տեսնուին:

— Ակնայ չըջակայ գիւղերուն մէջ
ասպատակող Տէրսիմի Գաթօ աւագակն
ու ընկերք վիրաւորեալ ձերբակալուեր
են:

— Սերէգի քաղաքային բժիշկ անուա-
նած է Տոքթօր Աւետիս Յակոբ Գա-
րաթոյ էֆէնտի:

— Գաւառի մէջ նահանգին դատա-
կան գործերը պիտի քննէ Մազհար էֆ:

— Սնանկութիւն հրատարակեց մայ-
րաքաղաքիս Բառօֆման առեւտրական
տունը որ Մանչեսթրի եւ Պրատֆորտի
մէջ եւս ձիւղեր ունէր եւ գլխաւորաբար
բանակին մատակարարութեամբ կ'ըրա-
ղէր: Պարտքը 100000 անգլ. ոսկի է ե-
ղեր:

— Պայրամի տօնն սկսաւ հինգշաբ-
թի: Այս առթիւ թեթեւ յանցանաց
համար բանտարկեալք առ ժամապէս
արձակուեցան եւ աղքատաց գրամական
պարգևներ եղան յանուն Վեհ. Սուլ-
թանի: Նորին Վեհափառութիւն մեծ
հանդիսի ընդունեց Պայրամի առաջին
օրը բոլոր աստիճանաւորաց շնորհաւո-
րութիւններն ու երախտագիտական ըզ-
գացումները:

— Խաբեղի կուսակալ Րէուֆ Իա-
շա քննական պառնոյտի ելեր է ի Մալա-
թիա, իրեն փոխանորդ թողլով հրա-
մանատար Մուսթաֆա Նաիմ Իաշան:

— Բժեկական քաղաքային վարժա-
րանին մէջ մահմետական աստուածա-
բանութեան դասեր ալ պիտի աւան-
դուին:

— Բանտարկեալ ու գաղթականք ի-
տարէի Մախսուսէի շոգենաւներով
միայն պիտի կրնան փոխադրուիլ այ-
սուհետեւ:

— Արեւելեան Եւրոպայի երկաթուղ-
եաց համաժողովը այս տարի ի Կ. Պոլիս
կը գումարի եւ գլխաւորաբար միջազ-
գային երթևեկութեանց կանոնաւոր-
ման խնդրով կ'ըրաղէ: Երկուշարժիէն
ի վեր սկսած է իւր նիստերն:

— Մուսանիա-Պուսա երկաթուղու

գծին բացումը յունիս Վին պիտի կա-
տարուի:

— Տիգրանակերտի Փրանսական-փոխ-
հիւպատոսն Իսթէնտէրունէն Հալպ
գացած միջոցին գոյքերէն մաս մը գող-
ցուեր են: Խիստ քննութիւն բացուած է:

— Տարսանելէն անցեալ տարի
3723859 տակառաջաւ տարողութեամբ
3325 օտարազգի շոգենաւներ եւ 235154
տակառաջաւ տարողութեամբ 921 օ-
տար առագաստանաւք անցած են:

— Մեսիմ-Ասանա երկաթուղու
գծին վրայ աշխատող գործաւորք քանի
մը պարսիկներէ յարձակում կրեր են:

— Ռուսական դեսպանատան Բ.
քարտուղար Պ. Աղեք. Սվէշին արքուն-
եաց խորհրդականի աստիճանն ընդու-
նէր է:

— Իսկիւսարի Պիւլիւլ-Տէրէսի
ձամբուն վրայ ժամանակէ մ'ի վեր գո-
ղութիւնք ու չարագործութիւնք կը կա-
տարուին:

— Զմիւռնիոյ Բանթօ առեւտրական
տունը՝ 45000 ոսկով եւ Սիմոն Հաճի
Բոստի տունն ալ 18000 ոսկով սնան-
կացեր են:

— Բարահիսար-Շարֆլի գիւղերէն
մէկ քանիներուն մէջ զինուորական
տուրք չվճարող 92 հայեր կը գտնուին
եղեր որոց ծննդեան թուականէն ի վեր
գիշերալտուրքերը գանձուիլ սկսուած է:

— Թէնպէի ընկերութիւնը 2 1/2
միլիոն օթայի պատրաստ մթերք ունի
զոր 25 % վար գներով հաւաքած է:

— Զմիւռնիոյ վաճառականք ոմանք
10000 ոսկի դրամագլխով եւ 400 բաժ-
նեթղթով ընկերութիւն մը պիտի կազ-
մեն:

— Պայագիսի մէջ առատ ձիւն տե-
ղալով, երթևեկութիւնք դադրեր եւ
ողողումներ տեղի ունեցեր են:

— Խաբեղի նորահաստատ Միւլ-
քիյէի երկրորդական Համիտիյէ վար-
ժարանէն այս տարի 2 հայ եւ 4 թուրք
չըջանաւարտք ելեր են:

— Լիւազաթի ոսկի շքադրամ տրուե-
ցաւ Օսմ. Կայս. Պանքայի ընդհանուր
տնօրէն Սըր Էտիար Վինսընդի:

— Սաֆա Մայնիկէնի իշխանն ու իշ-
խանուհին անցեալ շաբաթ երեկոյ մայ-
րաքաղաքս ժամանեցին Արեւելեան ձեպ-
ընթաց կառախուսքով եւ Սիրքէիէն ար-
ժանաւայել պատուով ընդունուելէ յե-
տոյ՝ Բերա գերմանական դեսպանա-
տունը գնացին, ուր պիտի բնակին: Նոյն
գիշերը Երւսթղի պալատէն Գատըր Կի-
ճէսի հանդէսը դիտեցին: Կիւրակէ օրը
Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պա-
տիւն ունեցան եւ յաջորդ օրերն մայ-
րաքաղաքիս նշանաւոր վայրերն այցե-
լեցին:

— Հալպլի տիպար-ազարակի ա-
ռաջին բերքին նմոյշները շաբթուս մա-
տուցուեցան Վեհ. Սուլթանին:

— Տրապիզոնի նորընտիր կուսակալ՝
Գատրի պէյ այսօր իւր պաշտօնատեղին
կ'ուղեւորի:

— Պանք ք. Բոնսրանքիմը դրա-
մատան բաժնետէարց 20րդ ընդհանուր
ժողովը տեղի ունեցաւ երեքշաբթի օրն
ի Ղալաթիա: Վարչական ժողովոյ ան-

դամք վերընտրուեցան րաց ի մէկէն:
Պ. Ժօրթ Գօրօնիօ յառաջիկայ տարուոյ
համար դրամատան տնօրէն եղած է,
որով կը յուսացուի բարւոքումն գան-
ձային վիճակի:

— Վանայ նախորդ կուսակալ ինչպիսի
պէյ չորեքշաբթի օր մայրաքաղաքս ժա-
մանեց:

— Երկաթուղեաց երկաթեայ պիտո-
յից շինութեան համար գործարաններ
բանալու արտօնութիւն խնդրած է Ար-
տաքին գործոց նախարարութեան դա-
տական ձեւով տնօրէն՝ Րիզա պէյ:

— Այասուլուէի մէջ ապրիլ 9ին երկ-
րաշարժի անվնաս ցնցումներ զգաց-
ուեր են:

— Գասապայի երկաթուղոյն տակ
երկու մարդեր մնալով մեռեր են:

— Պէրուքի մէջ թէնպէի վաճա-
ռումն ստանձնելու համար կազմուած
ընկերութիւնը թէնպէի ընկերութեան
հետ համաձայնեցեր է:

— Զերբակալում մը տեղի ունեցաւ
սխալմամբ հինգշաբթի առաւօտ: Սամ-
սոն-Սերաստիա երկաթուղոյն արտօ-
նատէր Պ. Մաքարի ներկայացուցիչը՝
Պ. Լըշա որ Պէլլիատ գացած էր ըն-
տանեկան գործոց համար, նոյն առա-
ւօտեան ձեպընթաց կառախուսքով Սիր-
քէի կայարանը ժամանելուն ձերբա-
կալուելով, Ոստիկանութեան նախարար
Վսեմ. Նազըմ պէյի ապարանքն առաջ-
նորդուեցաւ, ուր խնդիրն հասկցուե-
լով Պ. Լըշա ազատ արձակուեցաւ:
Փնտուռուղը 60000 Փր. ի կեղծ փոխա-
նակագրեր կրող անձ մ'է եղեր որուն
անունը Պ. Լըշայի անուան նմանու-
թիւն ունի եղեր:

— Աւագակներէ յարձակում մը կրեր
է Օկիւսթ Ֆրօշ անուն Փրանսացի մը
ապրիլ 2ին Բէօթհիայէն ին-Էօնիւ
գացած միջոցին: Աւագակը՝ թուով եր-
կու՝ զինքը վիրաւորելով կողոպտուեր են:
սակայն իրենք ալ ձերբակալուեր են:

— Ասանայի մէջ բամալակի գինը
պաթմանին 2 զրուշ բարձրացեր է:

— Կրէսի բարձրագոյն վարժարա-
նաց մէջ երկրագործութիւն եւս պիտի ա-
ւանդուի:

— Հերէֆէի մետաքսեղինաց գոր-
ծարանին համար նոր դրութեամբ բազ-
մաթիւ մեքենաներ բերուած են:

— Մագրիկի Յունաց եկեղեցիէն
գողցուած սրբազան անօթները բանջա-
րեղինաց պարտիզի մը ջրհորէն գտնուեր
են: Այս օրերս գողութեան բազմա-
թիւ դէպքեր տեղի կ'ունենան եղեր
գիւղին մէջ:

ԱՐԺԵՔ ԴՐԱՄԱՆ			
Օսմ. լիւրս 100 զրշ. էն			
Մէքիտիյէ	108	9	Վեցնոց 102 20
Քառուրդ մէքիա	106	20	Բաւարի քօլ 89 30
Մանր մէքիա	101		Նաբուէտ 87 27
Մէթալիք	99		Կրիմից 51 15
Հինգնոց	101	40	Անգլ. լիւրս 110 6
Մանէթ թղթագրամ 8 87			
Գանսուրտէ	21	29	Բաւար. երկ. 75
Թահվիլ. Օսմ.	80	40	Թաւրիյէ 18